

Biurow Redakcyjny i Administracyjny,
ul. Kopernika 7 parter.

Przedpłata wynosi:

kwartałowo K. 5.—
półrocznie „ 5.—
rocznie „ 10.—

Numer poszczególny
kosztuje 1 koronę

OGŁOSZENIA:

1 str. 100 K. 3/4 str. 60 K.
1/2 str. 35 K. 1/4 str. 20 K.
1 lin. 5-7 12 K.

DOBROBYT

PRZEDPŁATĘ
przyjmuje: we Lwowie: Administracyja „Dobrobytu“ ul. Kopernika 7 i biuro Sokółowskiej Pasaż Hausmann; we Wiedniu: Haasenstein & Vogler (Otto Mass) Walfischgasse 10. — Rudolf Mosse Seilerstätte 2 A. Adolf Ohlswski VI. Gutroldemarkt 13.

Czasopismo ekonomiczne, pod redakcją J. K. ZIELIŃSKIEGO.

Organ „Związku Galicyjskich Kas Oszczędności“ i „Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego“.

Wychodzi 5. 15. i 25. każdego miesiąca.

Banki austriackie w roku 1902.)

I.

W studium swem pod powyższym tytułem Dr. Euniusz Łopuszański nie ogranicza się już, jak w odnośnych pracach swych za lata 1900 i 1901, któreśmy w piśmie naszym wesoło czasu wyczerpująco omawiali, a które stanowiły niejako zaczątki statystyki bankowej, do przedstawienia, li tylko stanu interesów banków austriackich w danym okresie — lecz nadto w znakomity, jedyny i jasny sposób przedstawia zasady organizacji w austriackiej bankowości i stosunek banków austriackich do innych instytucji kredytowych oraz stanowisko banków wśród tych instytucji.

Pod względem organizacji banków austriackich konstatuje autor powszechne i stałe objawy w dwóch kierunkach a mianowicie grupowanie się banków austriackich około potężnego środowiska banku austro-węgierskiego, powtórny rozwój poszczególnych instytucji bankowych przez wzrost koncentracji kapitałów bankowych za pomocą zakładania filii lub tworzenia wspólności interesów, w coraz to potężniejszej, większej i bardziej rozgałęzionej, do coraz to wyższych i silniejszych funkcji uzdolnionej, organizmy bankowe.

Bank austro-węgierski, jako biletowy zajmuje w obrocie pieniężnym stanowisko centralne, rozstrzygające dla sposobu prowadzenia interesów wszystkich innych banków austriackich. W tym względzie rozwija energicznie i świadome celu swego stanowisko przez gromadzenie wysokiego pokrycia kruszcowego, przez skuteczne i szczęśliwe kierownictwo targim dewiz i rozwój obrotu żyrowego. Pod względem kredytu bank austro-węgierski jest bankiem wszystkich banków — tworząc zbiornik pieniędzy, z którego w drodze reeskontu swych portfeli wekslowych korzystają w braku gotówki, w ciężkich chwilach niemożności zaspokojenia swych potrzeb ze zwykłych źródeł inne banki — stanowi zatem niejako centralny organ kredytu bankowego w którym odzwierciedla się ogólny stan finansowy państwa w szczególności każde większe zapotrzebowanie gotówki przez gospodarstwo społeczne oraz każda silniejsza depresja ekonomiczna.

Funkcja ta banku austro-węgierskiego w roku 1902 należy się nie wydatniła a obraz stosunków ekonomicznych roku 1902 odbijający się w zwiędziałe banku biletowego nie jest poeciążający. Pomimo niskiego stanu in-

teresu pożyczkowego banku austro-węgierskiego w roku 1901 — z powodu obfitości gotówki na targach pieniężnych — stan portfeli wekslowego banku tegoż w roku 1902 obniżył się o dalszych 68.5 zaś stan lombardu o dalszych 10.4 milionów koron.

Ogólne znamiona cechujące rok 1901 pod względem gospodarczym, a mianowicie tanieość pieniądza i depresja przemysłowa, znamiona, które w pierwszym rządzie rozstrzygnęły o interesach banków w roku 1901 — wydatniają się nadal nader silnie i w roku 1902 a to mimo nastanie stosunków pokojowych w południowej Afryce oraz mimo korzystne żniwa w obu połowach monarchii. Podczas gdy Niemcy, które przez swoje przesilenie ekonomiczne i krahy finansowe w roku 1900 w znacznej mierze się przyczyniły do depresji stosunków austriackich — wykazują w roku 1902 zwrot ku lepszemu to w Austrii depresja w roku tym raczej stała się intensywniejszą. Przemysł austriacki w roku 1902 ulega dalszemu ograniczeniu a wyrazem tego istotne dalsze zmniejszenie się wewnętrznych weksli jakoteż czynnego interesu kontokorrentowego banków. Pozycja dłużników banków austriackich, na która zazwyczaj składają się głównie przedsiębiorstwa przemysłowe a zatem pozycja charakteryzująca najdotkliwiej stosunki przemysłowe w państwie, wykazuje w roku 1902 w porównaniu z rokiem 1901 ubytek o 25 milionów koron a to pomimo wzrostu kredytatorów i wkładki o 79 milionów koron — podczas gdy pozycja tasama w roku 1901 w stosunku do roku 1900 wykazywała jeszcze przyrost o 108 milionów koron.

Przemysłowe interesa emisyjne, lędcące zazwyczaj ważnym źródłem dochodu banków ze względu na zyski na kursach i prowizje, w roku 1902 zupełnie prawie spożywały a to z powodu braku warunków do zakładania nowych przedsiębiorstw akcyjnych, do zamiany przedsiębiorstw prywatnych w akcyjne i do pożyczek inwestycyjnych na rozszerzenie przedsiębiorstw istniejących. Rok 1902 przyniósł bankom austriackim pod tym względem jedynie straty i odpisy, spowodowane zmniejszeniem się wartości w latach poprzednich w przedsiębiorstwach przemysłowych zaangażowanych kapitałów.

Również niekorzystne były w roku omawianym bankowe interesa komisyjne efektów i to tak w obrocie prywatnym, jako też giełdowym oraz interesa towarowe.

Zmniejszenie się zapotrzebowania gotówki ze strony przemysłu powoduje w roku 1902 dalszy eksport efektów a w następstwie tego import złota i potaniecie dalsze pieniądza — potaniecie, które również niekorzystnie wpłynęło na wyniki bieżących interesów bankowych. Potaniecie to w roku 1902 doszło do niebывałej dotąd granicy. Podczas gdy bowiem oficjalna stopa procentowa banku austro-węgierskiego jeszcze do dnia 7 grudnia 1899 wy-

*) Die Oesterreichischen Banken im Jahre 1902. (Separat-Abdruck aus den Mitteilungen des k. k. Finanzministeriums IX. Jahrgang, 3 Heft.) von Dr. Eugen Łopuszański Ministerialrathsekretär im k. k. Finanzministerium Wien 1903 Manz'sche k. u. k. Hof-Verlags und Universitäts-Buchhandlung.

nosiła 6% — spadłszy w dniu tym do 5 $\frac{1}{2}$ % i obniża się odtąd stopniowo i regularnie, tak że w roku 1900 wynosi przeciętnie 4-578%, w roku 1901 przeciętnie 4-081 a w dniu 5 lutego 1902 obniżona do dzisiejszej wysokości 3 $\frac{1}{2}$ % daje w roku 1902 przeciętnie 3 548%. Wzłąwszy z tem następuje również obniżenie prywatnej stopy procentowej, która w roku omawianym wynosi na targu pociągowym zaledwie 2-568% oraz obniżenie stopy procentowej przy lombardzie, reporecie i rachunkach bieżących.

C. d. n.

Galicya a kolej północna.

Otrzymujemy następujące uwagi;

Kolej północna nieupaństwowiona — mimo że 1-go stycznia minął pierwszy termin, w którym inkameracya była możliwa. Ale mniejsza byłoby o to, gdyż mając pewność upaństwowienia za rok, dwa lub trzy, możnaby jeszcze czas ten o wiele spokojniej przeczekać, niż się czekało poprzednio długie lata. Wszelako odwołka upaństwowienia kolei północnej łączy się z przekształceniem zasadniczym stosunków kompetencji rządowej w dziedzinie kolejnictwa austriackiego. Ministerstwo kolejowe zamieniło rolę z jenerałą dyrekcyą kolei Ferdynanda; przeniosło się z ulicy Elżbiety do budynku administracyjnego naprzeciw dworca północnego. P. Jetteles jest dziś ministrem kolei, a p. Wittek uznał za stosowne zstąpić do rangi dyrektora sieci kolei państwowych, ucieśnianego przez ministra Jettelesa. Nie było wprawdzie nic o tej zmianie w *Wiener Ztg.* — a jednak wszyscy, co zbliżka lub nawet zdaleka przglądają się sprawom kolejowym, wiedzą o niej doskonale.

I nieładła to minister z p. Jettelesa — a miękki dyrektor z p. Witteka „Kolej północna ma być upaństwowiona” — myśli p. minister Jetteles; — „zostawiono nam jednak wiele czasu do przygotowania; ergo droga będziecie musieli zapłacić za co pożądanie — i za to o d w ł o k ę !” A więc srubuje się dchody z sieci głównej wszelkimi możliwymi sposobami; odpowiednio kalkuluje się węgiel własnych kopalń, używany do ruchu na sieci głównej; żąda się podwyższenia wszelkich możliwych taryf — a gdy dyrektor Wittek czyni w tym względzie „wstręty”, minister Jetteles — jak równy z równym, a nie jak pedgła zwierzchnictwu taryfowemu państwa instytucya prywatna — idzie po rozstrzygnięcie do sądu rozjemczego. Sąd rozjemczy rozstrzyga wprawdzie na niekorzyść kol-i północnej — ale minister Jetteles nie wiele sobie z tego robi. Najpierw inicjuje akcyę wszystkich kolei prywatnych dla wspólnej podwyżki taryf naftowych; nawet dyrektorowi Wittekowi robi na nią apetyt — a potem znajduje mnóstwo innych środków, by w zupełnej faktycznej niezawisłości od dyrektora Witteka iść prosto ku nowym arcygoistycznym celom.

Żądnych więc inwestycy, nawet najniezbędniejszych, nawet wskazanych potrzeba bezpieczeństwa ruchu! Istnieje wprawdzie podobno „władza” (*lucus a non lucendo*), zwana jenerałą inspekyą kolei austriackich, której rzeczą jest nakładać na koleje prywatne obowiązek niezbędných dla bezpieczeństwa inwestycy, władza, która ma (na papierze) moc takiego ugięcia opornych i spekulanckich przedsiębiorstw prywatnych, jaką rozwinął z nadzwyczajnym skutkiem obecnym burmistrz wiedeński, gdy chodziło o ryche i tanie wykupno tramwajów. Gdy jednak ta rzekoma „władza” podlega dyrektorowi Wittekowi, a ten gnje się przed powagą ministra Jettelesa — inspekya jenerała nie śmie technążyć urzędzeń kolei północnej, a naodwrót biurokratyczne nad wyraz urządzenia ministerstwa przy ulicy Elżbiety muszą wiele nacierpieć się wskutek ciągłych szkan, które podoba się im zrządzać ministrowi Jettelesowi.

Oczywiście także żadnych zniżek taryfowych, żadnych ulg, choćby najpotrzebniejszych dla wtwórstwa i handlu! I jak wogóle cały obecný kierunek działalności p. Jettelesa — o wiele w większym stopniu niż w poprzednich normalnych stosunkach — szkodzi przewzyszkim interesom naszego kraju; jak wogóle na naszej skórze w pierwszym rządzie odbija się słabóść p. Witteka i wybujała na gruzach władzy rządowej potęga p. Jettelesa, tak szczególnie w niedawnem odrzuceniu a *limine* służnych naszych żądań ulg taryfowych dla wywozu drzewa na kolei północnej mieliśmy dotkliwy dowód, iż stosunki kompetencyi władz w Austrii przekształcają się z gruntu — mimo braku publikacyi tych zmian w gazetach urzędowych i mimo pozostawienia w mocy nienaruszalnych tytulatur.

Wszyscy wiedzą — na podstawie własnych wykazów kolei północnej — że dywidenda za rok 1903 będzie wyższa niż 200 koron, co nakłada na kolej tę koncesyjotowizną zniżek taryfowych. Państwowa Rada kolejowy uchwała wniosek, wzywający rząd, by na tej podstawie postąpił się o przywrócenie t. z. „przerachowania” (*Durchrechnung*) dla drzewa targte z Galicji do Wiednia oraz o rozszerzenie tej ugi na wszystkie stacye kolei północnej, wreszcie o zniesienie nadzwyczaj uciążliwych ograniczeń, które mi dotąd była obwarowana refakcya dla galicyjskiego drzewa via Ołomunieć *transito* do dalekich stacyi czeskich. Państwowa Rada kolejowa dalegę uchwała wniosek, ponieważ dzięki rozumnej polityce taryfowej kolei węgierskich, a także dzięki szczególnej fa woryzacyi importu węgierskiego drzewa przez koleje austriackie w wielu kierunkach konkurencyja węgierska, siedmiogrodzka, ba nawet rumuńska taniej dostaje się na północno-zachodnie rynki austriackie, niż produkt galicyjski i bukowiański!

Cóż się dzieje? Minister Jetteles wstrząsa poprostu głową na znak odmowy, nie uważa za stosowne umotywować tej odmowy (bo któż go do tego zmusi), co więcej dodaje, że bilans kolei Północnej, który jedynie zadczyduje o tem, czy kolej ta obowiązana jest w myśl koncesyi do zniżek, ogłosi wtedy, kiedy mu się spodoba, a więc np. dopiero w czerwcu czy lipcu — na to, by okres ewentualnej zniżki trwał jak najkrócej. A dyrektor Wittek nie waha się przynąć, iż wobec takiego stanowiska jest bezsilny! Wiemy, że niema ustawy, która by mu dawała moc zniewolenia kolei północnej do spełnienia naszych służnych żądań. Nie sądzimy jednak i nikt chyba inaczej nie sądzi, by rząd miał czerpać swą moc jedynie z ustaw i wyzbywać się zupełnie tej siły, która moralnym wpływem na inne potężne czynniki umożliwiał winna przeprowadzenie pożytecznych zmian w interesie dobra ogólnego, dobra całych krajów i liczych tysięcy ludności — choćby nawet taka ingerencya w ustawach nie była „przewidziana”.

Musimy się przynąć do pewnej jednostronności w dotychczasowem oświetlaniu rzeczy. Zdawało się nam, że ta zmiana kompetencyi rządowej w sprawach kolejowych, która się niewątpliwie u nas dokonała, polega jedynie na wymianie ról między pp. Wittekiem i Jettelesem. Przypatrując się jednak bliżej nowemu układowi stosunków, dochodzi się do przekonania, że p. Jetteles acz potężny i „minister”, nie jest jedynowładcą, lecz rządzą kolejnictwa austriackiego sprawuje kolegiálně. Nie mam tu na myśli kolegi jego Taussiga, który z dawien dawna jest eksterytoryjalnym suwerenem. Ale trzeba dodać (co wymagałoby osobnego wyjaśnienia), że „ministrami” kolei w Austrii są, prócz p. Jettelesa: cukrownicy austriackich krajów zachodnich, właściciele lasów i przemysłowcy drzewni w krajach alpejskich, węgierski minister kolei i *last not least...* zarząd kolei ruskich!

Zamknięcie rachunkowe banku austro-węgierskiego.

Dnia 11. stycznia odbyła rada generalna banku austro-węgierskiego posiedzenie, na którym zostały przedłożone zamknięcia rachunkowe za rok 1903. Zamknięcie to wykazuje czysty dochód za rok 1903 po potrąceniu wszelkich wydatków w kwocie kor. 9,821.370 (w stosunku do r. 1902 więcej o kor. 1,425.313) z tego przypadku w myśl art. 102 statutów akcyonaryuszom zrawo 4% wpłaconego kapitału akcyjnego we wysokości 210 mil. koron, a zatem kwota kor. 8,400.000 z pozostałej reszty 10% tj. kor. 142.137 (w r. 1902 nie) przekazuje się funduszom rezerwowym a 2% tj. kor. 28.247 w r. 1902 nie) funduszowi pensyjnemu z pozostałej nadwyżki w kwocie kor. 1,250.806 otrzymała skarb państwa austriacki około 71.24% tj. kor. 445.528 a węgierski około 28.76% tj. kor. 179.875. Druga zaś połowa wspomnianej nadwyżki w kwocie kor. 625.403 oraz nierozdzielona w roku 1902 nadwyżka bilansowa w kwocie kor. 8950 — przypada akcyonaryuszom. Ci zatem otrzymają za rok 1903 kor. 60-20 tytułem dywidendy od każdej akcji czyli 4-3% wpłaconego kapitału akcyjnego w kwocie 210 milionów koron (w roku 1902 akcyonaryusze otrzymali koron 56 czyli 4%) na kupon za drugie półrocze od akcji banku austro węgierskiego przypadku zatem dywidenda resztująca w kwocie kor. 32-20 od akcji, która po zatwierdzeniu zaniknie rachunkowych przez walne zgromadzenie w dniu 3 lutego br odbyć się mające, zostaną akcyonaryuszom wypłacone.

Powyższy korzystniejszy niż w r. 1902 rezultat zo stał spowodowany głównie przez znaczny wzrost zysku, bo o 1-7 miliona z interesu dewizowego. Również i interes eskontu weksli po raz pierwszy od kilku lat wykazuje przyrost zysku o 0-7 milionów koron. Interes depozytowy i komisyowy również wykazują wzrost przychodu o 230.000 koron głównie z powodu zwiększonych transakcji ze względu na konwersję wspólnej renty. Natomiast zmniejszyły się dochody z interesów pożyczkowego o kor. 0-2 miliony, hipotecznego o 0-17 mil., odsetki od listów zastawnych o 0-12 mil.-ów. Natomiast podatki obliczone według wyniku z r. 1903 wzrosły o kor. 168.006, administracja o kor. 250.000. Z powyższych pozycji wynikająca nadwyżka spowodowała, że także i rządy, które w roku ubiegłym n/c nie otrzymały — partycypują znowu w zysku. Działalność rządu, jak wiadomo, stosuje się do tego, w jakim stosunku dochody banku w Austrii względnie na Węgrzech obowiązaane były do odpłacenia podatków.

Bank Chińsko-Rosyjski.

Jedyną instytucją kredytową, operującą w Mandżurii, jest *Bank chińsko-rosyjski*.

Instytucja ta, której rada zarządzająca zasiada w Petersburgu, zaś dyrekcja główna w Pekinie, posiada już dzisiaj kilkadziesiąt oddziałów.

W samych Chinach oddziały istnieją: w Pekinie, Szanhaiu, Tientsinie, Chanoku, Honkou, Czufu i Inkou. Kilka oddziałów jest w Mongolii, mianowicie: w Urdze, Czuguczaku, Ulasutaju. W Japonii istnieją oddziały w Nagasaki, Jokohamie i Kobe, w Korii — w Seulu.

W Syberii wschodniej i zachodniej oddziały Banku rosyjsko chińskiego operują z powodzeniem: w Czycie, Kiachcie, Irkuoku, Krasnojarsku, Bijsku i Wiernym.

W kraju Nadamurskim i Przymurskim istnieją oddziały we Władywostoku, Nikołajewsku, Chabarowsku, Błagowieszczeńsku, Stretieńsku i Zei, przy czem trzema pierwszymi oddziałami zarządza we Władywostoku p. Ste-

fan Eps'cin, Warszawianin, zaś trzema ostatnimi w Błagowieszczeńsku także Warszawianin p. Słiwie.

Główny zarząd siedmiu oddziałów Banku w Mandżurii znajduje się w Charbinie. Naczelnym dyrektorem tych oddziałów jest Warszawianin, p. Stanisław Gabriel. Oddziały w Mandżurii istnieją oprócz Charbinu, w miastach: Chanjarze, Cyojkarze, Giryńie, Teinie, Mukdenie i w Kuanczendy. Oprócz tego są działy Banku w Port-Arturze i Dalnim, pozostające pod najbliższem zwierzchnictwem oddziału szanhajskiego.

Oddziały mandżurskie Banku rosyjsko-chińskiego wykazują dużo energii. Obecnie w Charbinie wykończy się właśnie nowy wspaniały gmach dla biur bankowych, oraz na składy towarowe.

Albowiem Bank chińsko-rosyjski prowadzi tutaj na bardzo szeroką skalę *operacje towarowe*, przyjmując na siebie *pośrednictwo między eksporterem a odbiorcą miejscowym*. Towary, ostawiane przez kupców miejscowych, przechodzą do Banku, który towar otrzymany przechowuje w swoich składach i zajmuje się następnie wydawaniem go odbiorcy, tudzież inkasowaniem pieniędzy dla eksportera.

Jest to nadzwyczaj ważna działalność, ułatwiająca znacznie stosunki handlowe z kupcami mandżurskimi. Zwracamy na tę działalność Banku chińskiego uwagę specjalną naszych przemysłowców i kupców. Przy takiej organizacji i przy zaangażowaniu sobie tak poważnego inkasenta, zawiązywanie stosunków handlowych z Mandżurją pozabawione jest wszelkiego ryzyka. Potrzebny jest tylko na miejsce energiczny, wykształcony agent, głębiej i zasadniczo znający rynki miejscowe, oraz wszechświatową na tych rynkach konkurencyę.

Notatki.

W Mandżurii. W ostatnich czasach na rynkach mandżurskich zaczęło się pojawiać w wielkiej ilości obuwie wiedeńskie, oraz wiedeńskie gotowe ubrania męskie.

Z towarów austriackich szeroko się także rozpowszechniają naczynia emulowane i wyroby szklane.

Towary austriackie przychodzą do Mandżurii drogą morską, przez porty w Port-Arturze i Dalnim, które, jak wiadomo, posiadają porto-franco.

Import amerykański do Chin i Mandżurii jest wogóle olbrzymi. Najpoważniejszym jednak artykułem amerykańskim jest tu „shetting” rodzaj drelichu, czy szarego płótna. Towaru tego dowozi Ameryka za 20—30,000,000 rubli rocznie!

Setting szary używany jest powszechnie przez Chińczyków, przez cały lud chiński, na ubrania. Kupcy chińscy kupują wyłącznie tylko shetting szary, pewnych określonych gatunków, poczem oddają go do specjalnych farbiermi chińskich, które farbują materiały amerykański na najpopularniejsze barwy chińskie — błękitną i granatową.

Wyrób shettingu w fabrykach tkackich Królestwa przyniosłby naszymu przemysłowi wielkie dochody. Nie chodzi już o rynki chińskie, ale przynajmniej o rynki mandżurskie, które, przy utworzeniu tam stałej agencji moglibyśmy tym towarem zaspąć.

Próbki używanego przez Chińczyków i Mandżurów shettingu, wraz z cenami rynkowymi, wysłano do zarządu warszawskiego Tow. pop. rosyjskiego przemysłu i handlu, gdzie interesowani będą je mogli obejrzeć.

Kasy pożyczkowe gminne. Na podstawie sprawozdania, opracowanego przez pos. Górskiego, uchwałił Sejm na ostatniej sesji polecić wydz. kraj. aby na najbliższej sesji sejmowej przedłożył wnioski, zdążające do udrożnienia i należytego funkcjonowania kas pożyczkowych gminnych. W następstwie tej uchwały wystosował wydział

kraj. obecnie do wszystkich wydziałów powiat okólnik Przedstawiono w nim, że sprawa ta jest nader ważną nie tylko dlatego, że w kasach pożyczkowych gminnych mieści się według zamknętej rachunkowej za r. 1901 kapitał zakładowy 14,074,999 kor. 85 hal., ale i nadto z tego powodu, ponieważ dobrze funkcjonujące kasy pożyczkowe gminne są poważnym czynnikiem ekonomicznym. Do pomocy przy załatwieniu tego ważnego zadania powiat wydział krajowy wydz. pow., wykonywujące bezpośredni nadzór nad kasami pożyczkowymi gminnymi i wezwał je do złożenia szczegółowego sprawozdania w tej kwestyi. Przedewszystkiem mają wydział powiat. zebrać daty statystyczne, wpływające na ocenienie przedniotu, a zatem w których gminach powiatu są kasy pożyczkowe, jaki jest stan każdej poszczególnej kasy z końcem roku 1902, ile wynoszą zaległości i z jakimi lat pozostały. Dalej mają wydział pow. szczegółowo przedstawić wszystkie dostrzeżone wadliwości w funkcjonowaniu kas, jakoteż powody tych wadliwości. Po zebraniu w ten sposób materiału, mają się wydział pow. kolegiatnie zastanowić nad tem, jakich środków użyćby należało, ażeby ułag wytknięty przez Sejm został osiągnięty. Sprawozdania mają być nadesłane do wydziału kraj. w terminie dwumiesięcznym.

Ze Związku galic. Kas Oszczędności.

Zastąpienie książeczek wkładkowych listami zastawnymi.

W organie dolno-austriackich kas oszczędności znajdujemy artykuł, którego autor p. Christophé przemawia za zastąpieniem książeczek wkładkowych listami zastawnymi.

Autor wychodzi ze założenia, że główne interesa kas oszczędności stanowią przyjmowanie wkładek, udzielanie pożyczek hipotecznych. Odnosnoń dwie stosunek nie tylko odpowiadają sobie bilansowo — lecz stosunek ich często ukształtują się tak niekorzystnie, że w danym wypadku może wyrzucić bardzo szkodliwy i niebezpieczny wpływ na stanowisko finansowe instytucyi. Podczas gdy bowiem wkładki są z natury swej ruchome, to istotą interesu hipotecznego jest unieruchomienie kapitału wkładkowego. Celem uchylenia mogących ztąd powstać fatalnych następstw, proponuje autor następującą zmianę stosunków.

Znaczna część wkładek na książeczki oszczędnościowe nie ma właściwego charakteru oszczędności, lecz raczej charakter lokacyi kapitałów, chcących korzystać z korzyści oprocentowania i ułatwionego obrotu. Ten ostatni wzgląd głównie przemawia za lokacyą kapitałów w kasach oszczędności, które po największej części wypłacają wkładki bez wypowiedzenia za ściąganiem drobnego eskontu — a przy tem optacyą wysoką stopę procentową. Korzyści te nie dadzą się zaś osiągnąć nawet przy zakupnie papierów wartościowych pierwszej dobroci, gdyż przy sprzedaży papierów tych właściciel musi się liczyć ze znaczną czasem stratą na kursie. To są powody, które ściągają znaczną część kapitałów. nie oszczędnościowych, lecz wprost lokacyjnych do kas oszczędności.

Te właśnie kapitały lokacyjne są jednak dla kas oszczędności najbardziej niebezpieczne, gdyż w czasach przełomowych mogą dla nich spowodować najfatalniejsze skutki. Zazwyczaj bowiem największa część kapitałów kas oszczędności jest ulokowaną w pożyczkach hipotecznych. Te zaś nie mogą być każdej chwili i nagle wypowiedziane, tak, że ich zwrotu w danej chwili i przypływu

znaczniejszego gotówki z tego źródła spodziewać się trudno — zwłaszcza, że właśnie w chwilach przełomowych dla dłużników hipotecznych trudną jest rzeczą postarac się o pieniądze z innego źródła, wobec czego ściąganie długów hipotecznych ze strony kas oszczędności mogłoby tylko nastąpić w drodze długotrwałych kroków sądowych egzekucyi i licytacyi.

Niekorzystny ten stosunek między wkładkami płynnymi a kapitałami kas w pożyczkach hipotecznych unieruchomionymi mogłoby i sunąć zdaniem autora, listy zastawne. W tym celu miałyby kasy oszczędności założyć instytucye hipoteczne, na wzór np. już istniejącego centralnego banku hipotecznego węgierskich kas oszczędności, względnie mogłoby się kasy oszczędności połączyć z już istniejącymi zakładami hipotecznymi i listy zastawne tychże wydawać w miejsce książeczek wkładkowych. Odnosne listy zastawne uzyskacby mogły w drodze układu z odnonymi zakładami hipotecznymi, mocą którego kasy swoje pretensye hipoteczne cedowałyby w zamian za listy zastawne na rzecz odnośnych zakładów hipotecznych to ostatnie natomiast przyjęłyby na siebie obowiązek przedmiotem cessyi będące listy zastawne odebrać zawsze i bez względu na różne towarzyszące okoliczności alpari. Odnosne listy zastawne przejęte przez kasy oszczędności przeznaczone byłyby dla tych, którzy w sposób widoczny starają się tylko o fruktyfikowanie swych kapitałów a nie o lokowanie swych oszczędności — względnie mogłoby kasy oszczędności na wzór pocztowej — przyjmować wkładki na książeczki tylko do pewnej wysokości — po nad oznaczoną zaś granicę jedynie tylko na listy zastawne. Wobec przyjmujących te listy mogłoby się kasy zobowiązać tylko do wymiany ich we wartości nominalnej na gotówkę każdej chwili — co przyszło by im bardzo łatwo, ze względu na podporę emitujących listy te zakładów hipotecznych.

Obliagacze takie przedstawiałyby dla posiadaczy także i tę korzyść, że tak one jak i kupony od nich mogłyby być każdej chwili w każdej kasie oszczędności lub banku zrealizowane, podczas gdy książeczka wkładkowa z trudnością tylko w innej instytucyi. jak ta, która ją wydała zrealizowana być może. Ponadto posiadacze tych listów miałyby potrójne zabezpieczenie a mianowicie majątek kas, hipotekę i porękę zakładów hipotecznych emitujących odnosne listy. Wobec tej pewności w chwilach krytycznych nie zdarzają się runy w tym rodzaju jak dotychczas — posiadacz bowiem w razie niebezpieczeństwa miałby jeszcze hipotekę i zakład hipoteczny — nie staraty się zatem za wszelką cenę i natychmiast o zrealizowanie gotówki.

W ten sposób, zdaniem autora, największe niebezpieczeństwo dla kas oszczędności, runy, powodujące z braku kapitału ruchomego zazwyczaj ogłoszenie konkursu, mogłoby być usunięte.

Statystyka austriackich kas oszczędności w roku 1901 ze szczególnym uwzględnieniem kas galicyjskich.

(Dok.).

Przystępując do przedstawiania stopy procentowej w roku 1901 musimy odróżnić stopę normalną od wkład-k oraz stopę procentową efektywną, obliczoną na podstawie faktycznego rozdziału z końcem roku wszystkich wkładek na poszczególne stopy procentowe. W całej Austrii spotykamy się w roku 1901 z podwyższeniem stopy normalnej w pięciu krajach, między którymi figuruje Galicya z jedną kasą. Stopę procentową obniżyły w roku 1901 cztery kraje, z tego w Galicyi 4 kasy oszczędności.

W 7 krajach nie było żadnej zmiany stopy procentowej. W Galicji nie zmieniono w roku 1901 stopy dotychczasowej od wkładek 39 instytucji. Nowo założona w Gorlicach kasa oszczędności ustanowiła jako normalną stopę procentową od wkładek 5%. Ogólna przeciętna stopa procentowa w całej Austrii obliczona na zasadzie normalnej stopy poszczególnych zakładów, ogólnej ilości tych zakładów wynosiła 4.024%, najwyższa zaś stopa procentowa płacona od wkładek wynosiła 5% — najniższa 3%. W Galicji najniższa stopa procentowa opłacana od wkładek wynosiła 4% — najwyższa 5%. A mianowicie na 45 zakładów galicyjskich opłacało 4% trzynastcie, 4 1/4% jeden, 4 1/2% dwiętnastcie a 5% dwanaście. Za znaczycie zresztą należy, iż żadna kasa oszczędności w Austrii w żadnym z krajów koronnych, oprócz Galicji, nie miała normalnej stopy procentowej wyższej jak 4 1/2% jedynie tylko w Galicji znajdujemy stopę normalną 5%, i to w dwunastu instytucjach a więc we więcej jak w jednej czwartej części wszystkich galicyjskich kas oszczędności.

Przy badaniu efektywnej stopy procentowej uwzględnia się nie tylko stopę normalną — lecz przedmiotem ocenięcia jest nadto różnica stopy procentowej w poszczególnych zakładach. Dlatego też wyniki zestawień dotyczące stopy procentowej efektywnej dają dokładny obraz stosunków procentowych z końcem ośmego roku.

Z istniejących z końcem 1901 roku w całej Austrii 568 kas, jedynie 505 zakładów bez względu na wysokość wkładki, dłuższy lub krótszy czas trwania lokacji, na termin wypowiedzenia i inne momenta na uwzględnienie zastugujące miało dla wszystkich wkładek tą samą stopę procentową, w innych 63 zakładach spotykamy się z różną stopą procentową a mianowicie w 41 zakładach z podwójną, w 17 z trojną, w 3 czworaką a w 2 zakładach nawet z pięciorką stopą procentową. Do tych ostatnich należy kasa oszczędności we Wieliczce. Ogólna efektywna stopa procentowa przeciętna w całej Austrii wynosiła w roku 1901 — 3.915% — zaś w Galicji 4.148%.

W ogóle w Austrii w roku 1901 widoczna jest tendencja do podwyższenia stopy procentowej. Tendencja ta uwidoczniła się głównie w podwyższeniach z 3% na 3 1/2% a z 3 1/2% na 4%. Natomiast przy wyższych stopach 4 1/2% i 5% widoczna jest tendencja, zniżkowa.

Co do odsetek biernych, to zmiany w roku 1901 w procentach pobieranych od pożyczek hipotecznych przez kasy oszczędności — szły mniej więcej w parze z odsetkami opłacanymi przez te instytucje od wkładek. Podczas gdy bowiem przeciętna stopa procentowa od wkładek wzrosła w roku 1901 z 4.016 na 4.024 a więc o 0.008% wzrosła stopa procentowa pobierana od hipotecznych pożyczek również tylko bardzo nieznacznie bo o 0.016%, tj. z 4.836% do 4.852%, a w obu kierunkach prawie 500 instytucji pozostawiło dotychczasową stopę procentową nie zmienioną.

Podwyższenie stopy procentowej od pożyczek hipotecznych miało miejsce ogółem w Austrii w 32 wypadkach, w 11 zaś wypadkach spotykamy się z obniżeniem tej stopy a mianowicie w 5 wypadkach o 1/4%, w 4 wypadkach o 1/2%, w jednym o cały a wreszcie również w jednym nawet o 1 1/2%. Wypadek ten obniżenia o 1 1/2% zaszedł w Galicji w kasie oszczędności w Grodku, gdzie obniżono stopę procentową od pożyczek hipotecznych z 8 1/2% na 7%. Z obniżeniem tem znika w całej Austrii stopa 8 1/2% a najwyższą stopą procentową od pożyczek hipotecznych w kasach oszczędności w Austrii w roku 1901 jest 7%. Stopę w tej wysokości pobiera mianowicie w r. k. tym 6 zakładów — podczas gdy 6 1/2% pobierają 4 kasy a 6% — 22 kas. Z tych 32 instytucji pobierających od 7% 6% przypada na Galicję 30 zakładów. Powodem tego, że

w Galicji stopa procentowa od pożyczek hipotecznych jest tak wysoka, szukać należy głównie w tem, że interesa hipoteczne tych kas są bardzo nieznaczne, a w roku 1901 zmniejszyły się nawet w stosunku do roku 1900 o 0.055%.

Przeciętna stopa procentowa od pożyczek hipotecznych w Galicji wynosi 5.928% i jest najwyższą w całej Austrii.

Zysk kas oszczędności z odsetek pobieranych od pożyczek hipotecznych, tego najważniejszego sposobu lokacji kapitałów przez kasy obejmującego 62.90% wszystkich aktywów tych instytucji wynosił w roku 1901 w całej Austrii przeciętnie 0.828%, w stosunku do roku 1900 był wyższy o 0.008. Specjalnie w Galicji jednak zysk ten obniżył się o 0.021 w stosunku do roku 1900, wynosił jednak zawsze jeszcze 1.445% a więc blisko półtora procenta.

Reszta interesów kas oszczędności a mianowicie, eskont weksli, interes pochłaniający jedynie 3.60% wszystkich aktywów kas, uprawiany przez 424 zakładów, interes zastawniczy, obejmujący 1.52% aktywów, uprawiany przez 487 zakładów, wreszcie interes kas zaliczkowych przy kasach oszczędności udzielających kredytu osobistego uprawiany jedynie przez 128 instytucji — nie wykazuje w roku 1901 znaczniejszych, omawiania godnych zmian.

Z Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego.

„Zeit“ o galicyjskim przemyśle domowym.

Wiedeńska „Zeit“ podaje obszerny opis wystawy galicyjskiej w Wiedniu, ubrany w formę zajmującego „interviewu“ z przewodniczącą komitetu wystawowego, ks. Maryą Lubomirską. Sprawozdawca wyraża się z pełnym uznaniem o bogactwie pomysłów i wytwornym smaku artystycznym, którym odznaczają się wystawione okazy. Na wstępie zastanawia się autor nad tem, co stanowi tę przyciągającą siłą, wdziek i urok wystawy i twierdzi, że sprawa to odrębność i cechy szczególne, odzwierciedlające charakter ludowy.

Na wystawie — pisze sprawozdawca — widzimy na ścianach rzadkie kobierce, wyroby c ramienne, przedmioty, służące do użytku codziennego, rozłożone na stołach i na pulchach; wszystko to składa się na burwą całość. A wśród tego wytworna dama, otulona w ciężkie futro: ks. Marya Lubomirska, przewodnicząca komitetu wiedeńskiego. Piękne, ciemne oczy błyszczą radością: „Wszystko to potrafił lud nasz, a przecież mamy tu tylko to, cośmy zdobyli na przedce zebrać.“

— Pozwoli pan — mówi księżna — że będę objaśniała. Lud nasz jest biedny, bardzo biedny. Większy przemysł zaczyna się dopiero rozwijać... Jakże smutnym jest los galicyjskiego chłopca. Trzeba było coś uczynić — coś przynajmniej. I wtedy przypomniałmiś sobie wielostronną zręczność naszego chłopca, której nie uzyskano dostatecznie. Założyliśmy przed kilku laty towarzystwo, które miało za dokonanie podnieść dawniej tak świetnie rozwijający się przemysł domowy. Rezultaty pracy towarzystwa widzi pan tutaj

— Oto makaty, srebro i złotem przetykane dywany. Czy te wzory znajdzie pan gdzieindziej? Hr. Oskar Potocki kupuje polskie pasy i daje je potem mieszkań-

com swych wiosek, potomkom Tatarów, jako wzory do odrabiania. Stąd ten rzadki przepych: starosłowiańskie ornamenty, przetworzone azjatycką fantazją. A dalej niech pan spojrz na te kilimy — ciężkie, ręcznie tkane kobierce. Obcych wzorów być nie powinno Ks Wanda Czartoryska np. stworzyła sama umiejętnie mnóstwo oryginalnych pięknych wzorów i zaopatruje w nie blisko 300 dziewcząt wiejskich. Te wóchatke zastony, efektowne również jako portyery, tkają chłopcy wiejscy, strzegąc owiec. W zimie zszysza się pojedyncze pasy, a dziewczęta przetykają je różnobarwne. Wstyd wymienić cenę, tak tanie są te tkaniny.

Z kolei podziwiałem — pisze dalej sprawozdawca »Zeit« — pantofle białe, ozdobione czerwonymi i niebieskimi wzorami: serdaki z materji i ze skóry, wyszywane pięknie, proste a gustowne. Przyjmają się z pewnością w Wiedniu, bo choć proste te roboty, zdobne w ludowe wzory z pod Makowa, są przecież równocześnie delikatne i wytworne.

— Teraz przechodzimy do wyrobów zakopiańskich — podjęła rozmowę księżna. — Możemy już nawet mówić o stylu zakopiańskim, Czy zauważył pan te rękojeści zginane w szczególny sposób do środka, na wzór czerpaków naczyń do picia, używanych w tamtejszych stronach. Wszystkie przedmioty tam wyrabane posiadają tę charakterystyczną linię. Mieszkańcy Karpat, którzy w lecie służą za przewodników, wyrzynają w zimie te różnorodne kubki, kieliszki, solniczki, talerze o pięknie rzeźbionych brzegach, wszędzie spostrzegamy tę szczególną linię. Podobnie, jak ongiś wpłynęło na całą zachodnią Europę t. zw. zgięcie Van der Valde, tak obecnie u nas staje się charakterystyczną ta linia zakopiańska. Mamy już w stylu zakopiańskim rznięte wyroby metalowe, ceramiczne, meble, nawet wille i całe kościoły.

I to pozwala nam sądzić, że w naszym przemyśle domowym tkwi rdzeń żywoty, zdolny do rozwoju. Praca nie idzie na oślep, lecz prowadzona jest ze świadomością kierunku. Przeszło 30 tysięcy ludzi emigruje rocznie z Galicyi, gdybyś się nam udało z pomocą rozwiniętego naleyście przemysłu domowego chociaż cząstkę tych emigrujących mas w kraju zatrzymać — jakąż radość sprawiłoby nam to!

A może uda się nam nasz artystyczny przemysł domowy wnieść na światowy poziom?

Towarzystwo obrony polskiego przemysłu i handlu „O własnych siłach“ — pod przewodnictwem Emila Metzgera w Gorlicach, wydało następującą odezwę:

„Niezbędnymi warunkami istnienia narodu, jako takiego, są dwa czynniki: oświata i dobrobyt.

Oświata, czerpana z ksiąg mądrości i z otwartej księgi przyrody, owo czyste, spokojne światło co od Boga płynie i do Niego wiedzie, to cel najpierwszy, do którego w do-czesnym życiu zdążać należy.

Dobrobyt to zaspokojenie potrzeb, które chroni od trosk, daje swobodną myśl, wlewa siły i tryśka zadowoleniem wewnętrznem. Człowiek, któremu się dobrze wiedzie, wolen jest zawięsi i pokus, ma serce otwarte dla nieszcze-gięcia cudzego i ratunku innym nie poskąpi w potrzebie.

Oświata jest pokarmem duszy, dobrobyt daje strawę ciału. Złączmy je razem, a znajdziemy szczęśliwość na ziemi.

Pracować na szczęście własne i bliźnich, to nie tylko prawo, to obowiązek ludzi. A tem więcej nasz, bośmy się bardzo w tej pracy opóźnili.

Smutno i biedno w naszym kraju. Chmury przewalają się wciąż nad głowami, często grom między nas wpa-da, a wiecher od zachodu coraz silniejszy wymiata niby liście, masy ludu, pędząc je het aż za morza. Młodzi i sil-

ni opuszczają ziemię rodzinną na której wzrosli, a ci co do niej przyzwrali nie chcą porzucić resztek mienia, z troską spoglądają w przyszłość.

Ziemia ojczysta rozdrabnia się nam pod stopami na coraz mniejsze skrawki. Z każdym dniem mnoży się po wsiach ilość wydziedziczonych, bezdomnych komorników.

W miastach szery się pędza trudna do opisania, a zgłodniały proletaryat domaga się pracy i chleba. Rze-mieślnicy nie mogą się dźwignąć, gdyż ich przytacza fala zagranicznego przemysłu wielkiego. A nasz przemysł, je-szcze w powiśkach walczy z wrogimi prądami: z naply-wem obcego towaru, i z groźniejszą jeszcze obojętnością własnego społeczeństwa.

Oto jest nasze położenie!

Znamy je wszyscy. Czujemy aż nadto dobrze ciężkie jego brzemie. A jednak czemuż tak powoli mierzamy ku naprawie złęgo? Czemuż nie możemy „dobyć się na energię i wstąpić na drogę ozyntu“

W dwojakim kierunku usiłowania wyteję mamy!

Więć najpierw co do oświaty: zakładaj czytelnice ludowe i księgozbiory po wsiach, urządzać wykłady i odczyty o sprawach wócielan obchodzących, otwieraj kursy dla nieumiejętych czytań i pisać, popierać wszelkimi środkami prawnymi Nauczycielstwo ludowe w spełnianiu jego ciężkich obowiązków, wreszcie utrzymuj nauczycieli wędrownych, którzyby udzielali nauki we wsiach pozbawio-nych szkół.

Istnieje w Gorlicach „Towarzystwo szkoły ludowej“, które ma spełniać powyższe zadania, lecz ono nie mogło niestety dotąd rozwinąć szerszej działalności z braku funduszy.

Dalej obowiązkiem naszym jest popierać przemysł ro-dzinny, więc tak „domowy“ wykonywany głównie po wsiach, jakoteż rękodzielniczy i maszynowy.

A to słowo: „przemysł“ obejmuje też i rolnictwo. Boć i ono jest pracą przy warsztacie, który się zowie rolą. W krajach o wyższej kulturze, rolnictwo wykonywane jest w sposób przemysłowy, gdyż posługuje się maszynami i stwarza niejako pokarm dla przemysłu fabrycznego.

Rolnictwo z przemysłem zostaje w bardzo ścisłym związku. Stworzenie pewnych gałęzi wytwórstwa zawisłem jest od uprawy odpowiednich roślin lub też od hodowli pewnych gatunków zwierząt domowych. Cukrownia pro-wadzi do zwiększenia uprawy buraków, przedziałni musi rolnik dostarczyć lnu i konopi, hodowla owiec ułatwia fa-brykacyę serów, wyrobów wełnianych i t. p.

W numerze naszego pisma z 15. grudnia z. r. w artykule D-ra. T. p. t. „Taryfy lewantyńskie wkładka się popomyłka. Mianowicie powiedziano tam, że „Centralny Związek galicyjskiego przemysłu fabrycznego“ wnioś był memoryał w sprawie tariff lewantyńskich tej treści jaką zawiera rzeczony artykuł Tymczasem faktycznie Związek taki-gomemoryał wcale dotąd nie wniósł, lecz przygotowuje na ten cel materiały i przeprowadza korespondencyę z producentami.

Centr. Związek gal. przem. fabr. wystosował do J. E. p. Namiestnika następujące pismo: Ekscelencyo!

„Sprawa uzyskania dostaw publicznych w Galicyi przez krajowych producentów w większej niż dotąd mierze napotyka nieraz na przeszkody ze samych władz krajo-wych -- w tych wypadkach, w których ono bądź samoist-nem rozdawnictwom bądź stawianiom wniosków do władz centralnych mają wpływ na przyznanie dostawy. Przeszko-dy to wynikają oczywiście nie ze złyh woli, lecz z pewnych zasadniczych uprzedzeń lub też z pewnych błędów w sa-mym sposobie rozpisywania i rozdawnictwa dostaw.

Szczególniejsze rozpatrzenie należy się systemowi roz-pisywania dostaw z ograniczoną konkurencyą w dziedzinie przemysłu maszynowego, instalacyjnego, kon-

strukcyjnego itd. Wydarza się w tych gałęziach często i to zarówno w zakresie działania c. k. Namiestnictwa jak i u innych władz, potrzebujących danych dostaw (np. w zarządzie państwowych domen i lasów, w zarządzie salin itd., w dyrekcjach kolei państwowych), że powołane firmy krajowe zupełnie nie bywają wzywane do współubiegania się o dostawę — dlatego, iż odnośny urzędnik nie jest poinformowany dokładnie o zakresie i zdolności produkcyjnej krajowych zakładów przemysłowych albo też żywi do nich usprawiedliwione uprzedzenie. Tak znany wypadek z ostatnich czasów z zakresu instalacji (centralnego ogrzewania), gdzie dopiero dzięki osobistej interwencji Jego Ekscelencyi zwanąjąca została przez departament techniczny c. k. Namiestnictwa firma krajowa do współubiegania się o znaczne roboty, w chwili kiedy dosława miała już zostać oddana firmie dolno-austriackiej. Po przedłożeniu oferty firmy krajowej, okazało się, że była ona o 6,000 koron tańsza, a jak późniejsze badania wykazały zupełnie równą pod względem jakości materiału.

Tym razem ostatecznie podnosimy to raz jeszcze, je d y n i dzięki osobistej interwencji Waszej Ekscelencyi początkowo pominięciu firm krajowych, nie skończyło się szkoda skarbu i przemysłu krajowego, ale łatwo tak stać się mogło.

Bardzo często urzędnicy techniczni zbyt pochopni nie doceniają zdolności produkcyjnej wytwórców krajowych. Tak na wiosnę b. r. c. k. Namiestnictwo zakupiło kafar do robót wodnych u firmy Schimmel et Busch w Brigintonau. Na nasze zapytanie w tej sprawie odpowiedziano nam w departamencie technicznym c. k. Namiestnictwa, że żądna z istniejących w Galicji fabryk maszyn nie mogła być się w ogóle podjąć wykonania takiego kafaru. Później wówczas sprawę bliżej badać i okazało się, że tak nie jest. Firma „L. Zieleniewski” w Krakowie złożyła jeszcze 17. października 1902. c. k. Dyrekcji skarbu we Lwowie kosztorys na bagier dla salin wieloletnich, a zapytana przez nas fabryka sanocka również oświadczyła gotowość podjęcia robót tego rodzaju. (Zauważać należy, że szczególnie w przemyśle żelaznym fabryki dostosowują się częstokroć do chwilowego zapotrzebowania i w miarę zamówień rozwijają bez wielkich trudności, pewne nowe gałęzi fabrykacji).

Wskazane by więc było w interesie krajowego przemysłu, a równocześnie jest postulatem słusznym, by na przyszłość władze krajowe w wypadkach, w których rozpisanie dostaw donich należy, wzywały do ograniczonej konkurencji wszystkie firmy krajowe, pracujące w danym dziale produkcji, w naturalnem przypuszczeniu, że fabrykant najlepiej i najdokładniej jest obznajomiony z postępem nauk technicznych w swojej gałęzi zarówno, jak ze zdolnością produkcyjną i konkurencyjną swego przedsiębiorstwa.

W wypadkach, w którychby zachodziła uzasadniona wątpliwość, czy przedmiot jakiejś dostawy bywa i może być w kraju wyrobionym tudzież przez jakie firmy, podejmuje się „Centralny Związek galicyjski og przemysłu fabrycznego” pozostający w ciągłych stosunkach z wyższymi producentami krajowymi, którzy w pokażnej już cyfrze, stu dwudziestu kilku (jak to załączony spis wykazuje) do Związku przystąpił, udzielania wszelkich w tym kierunku potrzebnych informacji.

Dalszą wadliwością dotychczasowej praktyki w rozpisaniu dostaw z ograniczoną konkurencją bywa niedokładne informowanie zawiadzanych o przedmiocie dostawy. Aby móz stałać do rozprawy ofertowej, musi częstokroć z tego powodu firma zamierzająca się ubiegać o pewną dostawę wysłać technika dla sporządzenia kopii planów, służących za podstawę oferty. Przy takim systemie kilka firm ponosić musi znaczne koszty dla celów informacyjnych,

a ostatecznie jedno tylko z oferujących przedsiębiorstw bywa w możności kosztu te odzyskać. Wiele firm cofnie się już przed rozprawą ofertową po dokładniejszym zbadaniu przedmiotu i warunków dostawy, naraziwszy się uprzednio na znaczniejsze wydatki. Wydatki te przedwstępne zwłaszcza jeśli kalkulacja ceny ofertowej da się uskutecznić dopiero po wykonaniu szczegółowego projektu — stanowią częstokroć w porównaniu do ewentualnych zysków po otrzymaniu dostawy tak wielki odsetek, rzyżkaże ponieszenie ich staje się prawdziwym ciężarem dla oferentów a mogą one w następstwie odbić się również ujemnie na jakości czy cenie samej dostawy. Dlatego wskazujemy był naszym zdaniem aby władze krajowe, rozpisując postępowanie ofertowe z ograniczoną konkurencją przysyłały danym firmom równocześnie z wezwaniem do współubiegania się — opisane przedmiotu dostawy tak szczegółowo, aby z reguły na jego podstawie można było obliczyć koszt produkcji. Wreszcie nieraz się zdarza, iż motywem, dla którego władze krajowe nie wzywają krajowych producentów do uczestnictwa w ograniczonej konkurencji lub w ogóle konkurencji nie rozpisują lecz oddają wprost dostawę obcej firmie, jest twierdzenie, że na danych przedmiotach są urządzenia, „których wyłączny wyrób jest patentowo zastrzeżony pewnej obcej firmie”.

Częstokroć jednak firmy krajowe posiadają konstrukcyjne własne, oryginalnie u siebie wypracowane, które są lepsze od reklamowanych patentów obcych. Co więcej — zdarza się także, że w ogóle co do pewnego urządzenia rzekomy patent, prawem chroniony, albo wcale nie istniał, albo wygasł zupełnie. Głazszą o nim agenci firm interesowanych, aby odbiorców w błąd wprowadzić. Zapewnieniem tym czasem wierz się u nas bezkrytycznie, nie zadając sobie trudu, lub nie mając łatwości sprawdzania, głoszących wierz. Jeżeli jednak istotnie pewien szczegół nie może być przy danym przedmiocie w kraju wykonany — to jest zawsze tylko „szczęgół”. Należy przyjąć za pewnik, że fabrykant z reguły lepiej i dokładniej obczany jest z postępem nauk technicznych w swojej specjalnej gałęzi, niż najzdolniejszy nawet urzędnik techniczny — że zatem fabrykant w razie potrzeby z natury rzeczy potrafi postarać się o ów szczegół patentowy i w swojej konstrukcji go zużytkuje tak że całość dostawy zostanie w kraju, a tylko mała część z konieczności wykonana będzie za granicą kraju.

Na to służą właśnie konkursy, aby najlepsze pomysły były do wykonania wybrane — z zasady zatem — dla dobra samych władz i zakładów potrzebujących dostaw powinny być zawsze na publiczne dostawy rozpisywane konkursy bez względu na to, czy dla danych urzędów istnieją patenty czy nie.

Przedstawiając Waszej Ekscelencyi te ogólniejsze postulaty w zakresie sprawy dostawowej, mamy zaszczyt prosić Waszę Ekscelencyę o wywarcie wpływu zarówno na podległy sobie departament techniczny c. k. Namiestnictwa, jak i na inne interesowane władze krajowe — jakoto na krajową Dyrekcję skarbu (zarządy salinarne) oraz na zarząd państwowych domen i lasów wreszcie na Dyrekcję kolei państwowych, — by przy rozpisywaniu dostaw w wyżej wskazanych gałęziach uwzględniały na przyszłość stale wyżej omówione życzenia przemysłu krajowego. Tem łatwiej obecnie przyjsz im to powinno, że — jak Waszej Ekscelencyi wiadomo — rząd centralny z jednej strony stoi zasadniczo na stanowisku pewnego faworyzowania producentów galicyjskich przy dostawach dla galicyjskich władz, urzędów i zakładów, z drugiej strony nie może mieć nie przeciw dostawo-technicznemu ułatwieniu ubiegania się o dostawę, uczynionym przez władze na rzecz producentów krajowych.

Prezes
Andrzej Lubomirski

Dyrektor
Dr. R. Battaglia.

Poseidzenie Wydziału „Centralnego Związku galic. przemysłu fabrycznego“ odbył się w niedzielę 10 b. m. pod przewodnictwem prezesa Związku księcia Andrzeja Lubomirskiego w niezwykłym komplecie i trwało cały prawie dzień. Ze sprawozdania Dyrektora Związku Dra. Battaglie okazało się, że działalność „Związku“ na wielu i różnych polach przybiera co raz szersze rozmiary. Liczba członków wzrasta ustawicznie; prawie wszystkie większe zakłady krajowe firmy przemysłowe są już w Związku reprezentowane. (Liczba członków obecna 134 — suma wkładek rocznych 18.200 K.). Związek ma zapewnione na najbliższą przyszłość miejsce państwowych Radach przemysłowej i kolejowej. Jedną z najważniejszych i najrozleglejszych jak dotąd agend Związku stanowią interwencje na rzecz członków i w ogóle przemysłu krajowego przy dostawach publicznych. Akcye tej prowadzi się u władz krajowych i w Wiedniu bądź w kierunku ogólnym (samego systemu rozdawnictwa, bądź przez poparcie poszczególnych ofertów krajowych w konkretnych wypadkach. Poparciem swem służył Związek już dotąd niejednokrotnie swym członkom również w sprawach administracyjno-prawnych, podatkowych i taryfowych. Pracuje się nad sfinansowaniem kilku nowych przedsiębiorstw oraz rozszerzeniem i umocnieniem finansowem kilku już istniejących zakładów przemysłowych. Zajmowano się też żywo sprawami komunikacyjnymi, jak zaprowadzeniem nowego posiągu blyskawicznego ze Lwowa do Wiednia, kwestyą włączenia kilku miast do między-miastowej sieci telefonicznej etc., oraz udzielano informacji w sprawach eksportowych.

Założone w inicjatywy Dyrektora Związku „Biuro reklamy i rozpowszechnienia zbytu wyrobów krajowych“ rozwinęło szeroką i skuteczną działalność, tak dobrze znaną szerszemu ogółowi.

Szkie ten bynajmniej nie wyczerpuje całej dotychczasowej działalności Związku, lecz podaje tylko najważniejsze działy i sprawy.

Dotychczasowa działalność biura Związku znalazła zgodne uznanie u Wydziału.

Załatwiono następującą budżet Związku na rok 1904. Zapadała dalej uchwała co do kooperacji z lwowską Izba handlową i przemysłową względem utworzenia przy Związku „biura taryfowego“ tej Izby dla taryfowo-technicznego opracowywania materiałów w sprawie taryf kolejowych, refakcyi, o które walczyć należy, podawania najtańszych dróg (rut) kolejowych, reklamacyi frachtów etc.

Na porządku dziennym była również sprawa taryf eksportowych na drzewo wywożone z Galicyi do Niemiec. W sprawie tej wniosł już był Związek memoriał do ministerstwa kolei żądając nowych ulg dla produkcji galicyjskiej i udał się o poparcie do innych miarodajnych czynników. Obecnego na posiedzeniu członka Wydziału posła Kolischera uproszono o osobiste poparcie tej sprawy w ministerstwie kolejowem.

W końcu uchwalono wniesić memoriał do rządu o słusze ulgi — co do należności za stacye telefonów prywatnych, które zakładają u siebie nasze większe zakłady przemysłowe.

Jeżeli się zatem mówi o podnoszeniu przemysłu, to dotyka się sprawy obchodzącej zarówno rolnika jak i przemysłowca. Jest to po prostu interes wspólny, a zarazem owo pole neutralne, na którym zejść się mogą i powinni ludzie wszystkich stanów i obozów. Niedola przyniata nas wszystkich i może być zwalczona jedynie wytrwałą działalnością całego społeczeństwa.

Podnosić przemysł, to znaczy: zasilać i organizować to co już istnieje, wytwarzać nowe gałęzie produkcji, tam gdzie dla niej znajdują się korzystne warunki, nabywać wyroby krajowe i starać się o ich rozpowszechnienie.

Ale do tego potrzeba moralnego i materialnego poparcia ze strony społeczeństwa, potrzeba odrobiny dobrej woli.

Jeżeli ja z siebie wykrzeszemy, jeżeli postanowimy sobie skierować dążenia ku jednemu wielkiemu celowi, możemy być pewni wygranej.

Na niwie naszej wyrasta dotąd jeszcze wiele chwastów. Wypłynie je, póki czas, bo to dziś leży w naszej mocy. Jutro może być za późno!

Każdy dzień przynosi nam nowe straty i zuboża na korzyść obcych.

Wszakże my pracujemy dla zagranicznych spekulantów, jak niewolnicy. Kupując obcy towar, zaprzędajmy się wrogom, którzy z nas drwią, uważając za ludzi na pół dzikich.

A gdzież nasza godność narodowa, gdzież ambicja? Jednostkom nie mie mierzyć się z potęgą zagranicy. Ale ogół cały ów obrzymym po-łen czerstwych sił i zdrowia może skutecznie przedsięwziąć walkę obronną.

Więc skupmy się razem, zgrupujmy około jednego Towarzystwa. Niech doń przystąpią setki tysięcy członków, a ono stanie się armią niezwalczoną.

Wówczas te drobne a liczne wkładki wpłyną do jednej kasy i stworzą fundusz, który rozsądnie używamy, ujedną łzę otężeć, niejedną rękę podnieść i zabezpieczyć zdoła.

Stańmy spolem i podajmy sobie ręce, odrzucmy urazy i nienawiści i popierajmy się wzajemnie jak dzieci jednej Matki, jak wierni synowie tej ziemi, która nas chlebny swym darzy. Stwórzmy jedno wielkie Towarzystwo obejmujące powiat cały i zorganizujmy jedno potęgę, zgodnie „stronictwo pracy dla dobra ogólnego“.

„Spólna moc tylko zdoła nas ocalić“.

Z okazji otwarcia tunelu Simplon odbędzie się w Medyolanie w czasie od kwietnia do listopada 1905 r. wystawa, która obok dzieła sztuki narodowej obejmować ma następujące sekcye o charakterze międzynarodowym: transport lądowy i żegluga powietrzna, żegluga morska, urządzenia filantropijne, przemysł artystyczny i sztuka dekoracyjna.

Termin zgłoszenia udziału w tej wystawie mija z dniem 31 maja 1904, pragnący zaś wystawić przedmioty we własnych lokalach lub pawilonach winni zgłosić zamiar wzięcia udziału w wystawie już 15 lutego 1904, oraz równocześnie przedłożyć odnośne plany lub modele.

Blizszych wiadomości udzieli na życzenie „Centr. Zw. gal. przem. fabr.“

Eksport artykułów spożywczych do Francyi. W Paryżu zawiazado się towarzystwo akcyjne „Compagnie d'entre poseage frigorifique de Paris“, które urzadzilo chłodnie do przechowywania artykułów spożywczych (jaj, masła, sera, drobin etc. usługających zepsuciu). Chłodnie te ułatwiają eksport artykułów spożywczych, sprzedaż po cenach odpowiednich, gdyż dotychczas musieli oni z obawy przed zepsuciem się towaru pozbywać w czasie zapasow za jakakolwiek cenę. Blizszych szczegolów udzieli interesowanym eksportom. „Centr. Zw. fabr.“ we Lwowie.

Cukier „niby“ krajowy! Kartel chropiński zachodnio austriackich cukrowni spostrzegł wreszcie, że ani obniżeniem cen cukru ponizej kosztów produkcji i unormowaniem ich strefowem z tendencyą podkopania cukrowni przeworskiej. ani obroną dybiących wprost na zduszenie naszego przemysłu, taryf kolejowych przed formem usłużnej spółki Wittek & Jeittelea, ani tendencyjnem czasowem podwyższaniem cen za buraki ani innymi wreszcie sztucznymi środkami nie zdoła powstrzymać wprost żywiołowego ruchu jaki ogarnął całą ludność kraju naszego w obronę własnej produkcji cukrowniczej.

Jak długi i szeroki kraj w siołicach, miastach i najmniejszych wioskach żąda każdy cukru przeworskiego i kupcy na ogół biorąc zrozumiaływiąz obowiązek obywatelski i interes zdrowy, nie chcą już brać więcej cukru chropińskiego z wyjątkiem małej ilości dla mieszkających wśród

nas żon oficerów, prawdopodobnie ówrek akcyonaryuszów i urzędników cukrowni przeciw nam skartelowanych.

Coś więc robią panowie „von der Chropiner Zuckerfabriks Gesellschaft“, oto chcą „par force“ „ukrajowi“ dla oka jedną ze swoich fabryk a mianowicie cukrownię w Łuzanach na Bukowinie (jak ją nazywają sami Fabryk in Łuzan) i gwałtownie starają się w tej fabryce, wyrabiającej dotąd tylko strowy cukier wyprodukować rafinadę w kosztach, która jeszcze w pierwszych dniach grudnia miała się pojawić na rynku galicyjskim w kartonach z napisami polskimi i p-łsko-niemieckimi.

Podobno coś się nie powiodło przy tym nowym „niby-krajowym“ wyrobie i kilka już razy miano przetapiać owe kostki cukrowe w Łuzanach.

Na wszelki sposób należy przestrzedz cały ogół konsumentów w kraju a przedewszystkiem panów kupców aby nie dali się brać na owe napisy polsko-niemieckie i polskie na przyszłych kartonach nibykrajowej fabryki „in Łuzan“ jak wiadomo założonej przez kartelowców li tylko w zamiarze szkodzenia i zduszenia w zarodku naszego młodego a tak ważnego przemysłu cukrowniczego.

W Stanisławowie przystąpiono do zawiązania Towarzystwa „Pomoc przemysłowa“. Stało się to przy bardzo nielicznym udziale obywatelstwa. Nowe Towarzystwo może przy dobrych chęciach oddać istotne usługi przemysłowi krajowemu, agitując na korzyść wyrobów krajowych. Tymczasem mimo tysiącznych odesz i artykułów dziennikarskich, oraz dziesiątek wieców pod rozmaitemi hasłami, tak samo, jak dotąd arystokracja nasza rodowa i pieniężna proteguje wyroby zagraniczne, oplacając tysiące za same należytosci cłowe; tak samo jak dawniej w handlach panuje cukier chropiński i wysyłamy miliony za piwo do Czech, karmimy armię i zakłady szlönina, mąką i mlewem węgierskiem, patrząc bezradnie na upadek naszych fabryk, rolnictwa i rzemiosł. Jeżeli zatem akcyja o „uprzymysłowienie Galicyi“ nie ma pozostać frazesem, a zakładanie coraz nowych Towarzystw zabawą, to praca powstających stowarzyszeń przemysłowych musi być rzetelna i ciągła, każdy zaś obywatel z osobna musi się stać poprostu apoteozem idei podniesienia przemysłu w kraju.

Dla zarządu nowozawiazanego Towarzystwa „Pomoc przemysłowa“ uchwalono kilka wskázówek, mianowicie: 1. Odniesić się do Towarzystw zarobkowo-gospodarczych, ażeby 10 proc. z każdorocznego zysku odkładaly na udział tychże w Towarzystwach dla podniesienia przemysłu; 2. o uchwale tej uwiadomić Towarzystwa gospodarczo-zarobkowe i Biuro reklamy; 3. podnieść sprawę marek ochronnych dla wyrobów krajowych, celem kontroli dla kupujących; 4. ogłaszać w miejscowych pismach i plakatami kupców utrzymujących wyroby krajowe; 5. urządzić jak najrychlej szereg popularnych pogadanek w mieście i okolicy na rzecz przemysłu krajowego.

O otwarciu nowej fabryki wyrobów żelaznych w Trzebini pod firmą „Inżynier Karol Rudolphi i Ska“ donieśliśmy niedawno. Fabryka ta wyrabia wszelkiego rodzaju odlewy żelazne i metalowe, tak surowe jak i obrabiane, dalej głównie pompy studienne, pompy ssąco-tłoczące, rzeczne, transmisyjne i motoryczne oraz wszelkie armatury (uzbrojenia) do kotłów parowych, do rezerwoarów, wodociągów, gazociągów itp.

Jak się dowiadujemy z kompetentnego źródła nowa fabryka jest doskonale urządzona i zastosowana do wszelkich wymogów techniki nowoczesnej w tej gałęzi przemysłu. Liczy ona głównie na zbył przy przemyśle naftowym, w górnictwie, przy wodociągach, dla odlewów zaś przy wszelkich większych przedsiębiorstwach a szczególnie w okolicznych hutach cynkowych i kopalniach węgla i galmanu.

Biuro reklamy wyrobów krajowych (Lwów Batorego 12) prosi producentów mogących dostarczać większe ilości kapusty kiszonej, ogórków kiszonych, rydów i t. p.

artykułów jakości wyborowej i w opakowaniu postępowem o podanie adresów.

Równocześnie prosi Biuro reklamy te dwory wiejskie, które miałyby możność i chęć wprowadzenia u siebie jako gałęzi przemysłu gospodarczego wypiekania chleba wiewskiego o celem postawienia konkurencyi dla tak zwanego chleba mórawskiego o zgłoszenie się celem bliższego porozumienia do Biura reklamy.

Kupiectwo a przemysł krajowy. Że obecny ruch na rzecz zbytu wyrobów krajowych nie stanie się zwykłym naszym „słomianym ogniem“ lecz pozostawi trwałe dodatnie rezultaty, pozwala spodziewać się fakt, że kupiectwo budzi się ze swej dotychczasowej apatyi względem przemysłu krajowego.

Z wielu stron kraju nadchodzą do „Biura reklamy“ oraz do „Krajowego Związku przemysłowego“ zgłoszenia lupców, którzyby chcieli w sklepach swych urządzić filie bazarów krajowych a równocześnie prowadzić agencye handlowe miejscowe (tak zwane Platzagenturen) dla wyrobów przemysłu krajowego. Istotnie — nie wykluczając wcale systemu podróżyjących agentów — takie agencye miejscowe stały się bardzo żądane, umożliwiłyby zbył wielu artykułów na skalę o wiele większą, niż dotąd i powinnyby wkrótce wjść w życie.

Dowiadujemy się dalej o niezwykle pocieszającym fakcie, że jeden z pierwszych lwowskich kupców p. Bromilski, wyrugował ze swego sklepu wszystkie te obce wyroby papierowe, które można zastąpić krajowymi.

Niestety, w stolicy kraju p. Bromilski należy dziś jeszcze do rzadkich wyjątków, podczas gdy na prowincyi żywiły kupieckie mniej inteligentne o wiele łatwiej zwracają się za nowym prądem, jak tego między innymi dowodzi następujący afisz:

„Popierajmy przemysł krajowy“

„Niniejszem mam zaszczyt donieść Szanownej P. T. Publiczności, że zachęcono wspaniałomyślną ideą zainicjowaną przez „Centralny Związek galicyjskiego przemysłu fabrycznego“ na zwołanym Wiecu, postanowiłem prowadzić w moim handlu tylko wyroby krajowe i będę się starał wszelkie wprowadzone dotychczas artykuły zagraniczne wyrugować z mego handlu.

Markus Gold, handel towarów piśmiennych w Wieliczce, Rynek górny.

Prasa berlińska podaje ciekawe zestawienie kursów papierów rosyjskich z d. 1 grudnia zeszłego a 5 stycznia bieżącego roku. W tym czasie spadła w Petersburgu 5 procentowa pożyczka ros. z r. 1864 o 42-5 rubli, takż z r. 1866 jeszcze niżej, — akcyje azowskiego banku handlowego o 40, — petersb. banku dyskontowego o 10, międzynarodowego o 27 prywatnego banku handlowego o 15, — ros. banku dla handlu zagranicznego o 11 rubli — ros. kolei południowo-wschodniej o 9.25 proc., Hartmanowskiej fabryki maszyn o 14-50 proc. Natomiast spadły akcyje bagru rosyjsko-chińskiego tylko o 2 ruble, a rosyjska 4 procent. renta państwowa nawet tylko 0-125 proc.

Żniżki te wykazują, jak wielkie panują obawy polityczne na giełdzie petersburskiej, ale do żniżek tak wielkich przyczyniło się też zacofanie ekonomiczne z kilku lat ostatnich, tudzież, jak w Niemczech, przeholowanie w zwyżce, gdy się stosunki nieco poprawiły. Przedewszystkiem zaś uderza żniżka czteroprocentowej państwowej renty rosyjskiej tak drobna w porównaniu z innymi papierami.

Widocznie rząd rosyjski gorąco się zajmuje tą pożyczką i wszelkimi siłami kurs jej podtrzymuje. Jest to tak zwana pożyczka wewnętrzna (choćż i zagranice do niej wciągnięto). W razie, gdyby zagranica nie chciała teraz pożyczyc caratowi, nie miałby on innej drogi do wydobycia funduszów, jak wydawać dalej rentę państwową

(a zresztą na nowo wydawać asygnaty państwowe). Dlatego rząd rosyjski, tak wielce opiekuje się tym ostatnim środkiem pomocy finansowej, zwłaszcza, że nowe okazy renty mogłyby wyprawać do Berlina bez prośby o zezwolenie notowań a na giełdzie.

Fundusze zaś na podtrzymanie renty państwowej bierze rząd rosyjski z zapasów meadowych banku państwowego, które według przedostatniego wykazu bankowego spały z 987 milionów rubli na 852 milionów bo tylko o 8 milionów się poprawiły. Wedle oświadczenia rządowego zapasy owe mają służyć do poparcia waluty rosyjskiej; inni zaś uważali je za finansowe uzbrojenie na wypadek wojny. Otóż użyto go teraz i na uzbrojenia, a przedewszystkiem na podtrzymywanie kursu renty państwowej — czego dowodem między innymi wykazy niemieckiego banku państwowego.

Uzasadnia to obszernie *Berl. Tageblatt*, który dodaje: »Na chwilę uda się takie podtrzymywanie rosyjskiego kredytu państwowego, ale pomoc to sztuczna i na długo od wstrząszeń nie uchwala.

Podwyższenie taryf naftowych. W ministerstwie kolei odbyła się 11. bm. ankieta w sprawie podwyższenia taryf naftowych przez austriackie koleje prywatne. Wzięli w niej udział zastępcy ministerstw handlu i rolnictwa, dalej galicyjskiego związku kraj. naftowego, związku austr. rafinerji, najważniejszych austr. kopalń nafty i rafinerji, oraz kolei prywatnych.

Po szczegółowej dyskusji, w której interesenci stwierdzali, że podniesienie taryf kolejowych dla nafty zaszkodziłby ogromnie rozwijającemu się eksportowi nafty, zastępcy kolei prywatnych zapewnili, że na przeciąg r. 1904 odstąpią od podwyższenia taryf eksportowych. Co się tyczy obrotu wewnętrznego, zajęli stanowisko odporne wskazując na to, że obecne taryfy naftowe są obecnie tak niskie, iż utrzymanie ich nie jest wskazane wobec pomyślnej konstelacji targu naftowego i z powodu małych dochodów kolei. Oświadczyli jednakże gotowość, przy ustanawianiu nowej taryfy, która ma wejść w życie d. 1 marca, zastosować się do ekonomicznych życzeń, tak aby przez podwyższenie taryfy nie został uładowany ani import zagraniczny, ani inna konkurencja.

Prócz tego koleje prywatne oświadczyły gotowość porozumienia się, po zaprowadzeniu nowej taryfy, na ponownej konferencji w ministerstwie z interesantami co do poszczególnych części nowej taryfy i przyrzekły uwzględnić je przy zarządzeniach, które wejdą w życie 1 lipca h. r.

Szef sekcji Lichańk oświadczył imieniem kolei państwowych, że taryfy na kolejach państwowych na razie nie zostaną podwyższone.

Odpowiedzialny redaktor i wydawca:

Jan Kazimierz Zieliński.

Dwór Łapszyn

pošta Brzeżany.

WYROBY

KAZIMIERY MATCZYŃSKIEJ

BULION oznaczony medalami, z własnego drobiu i zwierzyny rozbieranej chemicznie przez Dr. Radziwowskiego i polecony przez sekcyę najpoważniejszych tu i za granicę jako najlepszy i p. z. oznaczony dla chorych po 10 Kor., 12 Kor. i 15 Kor. za kilo. Z samego drobiu i zwierzyny (dla chorych) po 20 Kor. za kilo.

KOCE
na konie wełniane
szafka 15 Kor.

KWIATY
Nasiona gwarantowane, bukiety, krzewy zimowe, sliki-czajki najtaniej

Szparagi do 20. maja po 1 K. 50 h. kl. Później 5 kl. paczka 4 K. 80 h.

Fiance szparagów olbrzymich 3 letnie 2 K. 40 h.,
rocznie 1 K. 20 h. za 100 sztuk.

Od 1. Października PASZTET
STASSBURSKI 3 Kor. funt,
z truśnią 4 Kor. funt.

PÓLGASKI LITEWSKIE
kilo 3 Kor. 50 hl.

BRYNDA GÓRSKA, 5 kilo 4 kor. 56 hl. od 1. maja do 1. październ.

Szynki westfalskie
w pacherze po 3 Kor. 90 hl.
za kilo.

Rozmaite pierniki
po różnych cenach najtańszych
bez konkurencji.

„Przysmak Łapszyski”
gatunek chleba tyrolskiego, pikantna przekąska do wódki, paczka
1 Kor. 80 hl.

OWOCE KANDYZOWANE
po 4 Kor. kilo w pudełkach
po 1 i 2 Kor.

Za poprzednim porozumie-
niem można dostać drobiu tu-
czanego.

Herbatniki domowej roboty z świeżych jaj i masła z najlepszego
materiału bardzo dobre w 20 ga'unkach, 70 szt. 1 K. 20 hl.

HERBATA CHIŃSKO-ROSYJSKA zbiór najowy: „SUCHONG” od
4.90 do 7.50 „COŃGO” od kor. 3.80
do 7.50 za pół kilo: Otracchy herbaciane najprędniejszej, funt od
kor. 2.60 do kor. 3.50.

KIEŁBASA polska sucha, 1/2 z. korony.

Popierajmy przemysł krajowy, kupujcie tylko u swoich
Cenniki na żądanie opłatnie

W c. k. rządowo uprawnionym

Zakładzie wojskowo-naukowym

emeryt. rotmistrza **Adolfa Kornberga w Krakowie.**

rozpoczynają się nowe kursa przygotowawcze wstępne i główne do egzaminu kwalifikacyjnego dla
jednorocznej służby wojskowej

(Intelligenzprüfungs)

w dniu 1. lutego i 1. września każdego roku.

Wybrane siły naukowe, znakomite rezultaty egzaminacyjne, tania nauka, wygodny pensjonat, zaopatrzone w ilustrowane plany w różnych językach, oraz w dzienniki, fortepian, gry towarzyskie i t. d. staranna opieka rodzicielska, ścisły nadzór lekarski, własna kuchnia i t. p. nadają Instytutowi znamie pierwszorzędnego Zakładu.

Zakład wojskowo-naukowy w Krakowie przygotowuje kandydatów posiadających wymagane kwalifikacje, również do bezpośredniego egzaminu kadecckiego, bez potrzeby poprzedniego uczeszenia do jakiegokolwiek białej szkoły wojskowej, jak niemiętel przygotowuje do wszelkich innych egzaminów wojskowych. Dokładnych wyjaśnień udziela Dyrekcya Zakładu przy ulicy Słachowskiego l. 15. **Willa Wanda.**

Z tym Zakładem połączone jest Biuro informacyjne dla wszelkich spraw wojskowych, koncesjonowane przez c. k. Władze wojskowe i cywilne.

Lwowska Filia

BANKU GALICYJSKIEGO - - - -

- - **DLA HANDLU i PRZEMYSŁU**

ulica Jagiellońska liczba 3.

(dawny lokal Banku kredytowego).

KANTOR WYMIANY

(parter od frontu)

kupuje i sprzedaje wszelkie papiery wartościowe i waluty zagraniczne po możliwie najskrupulatniejszych kursach, uskutecznia pod takimi samymi warunkami wszelkie zlecenia giełdowe zarówno na giełdzie wiedeńskiej jak i na giełdach zagranicznych, wydaje na wszystkie znacniejsze miejscowości świata i zagranicze miejsca kąpielowe bezpośrednio przekazy i listy kredytowe, wreszcie wypłaca wszelkie kupony możliwe bez potrącenia jakiegokolwiek prowizji inkasowej.

Godziny urzędowe od 9-tej do 12^{1/2} - i od 3 do 4^{1/2}.

ODDZIAŁ WKŁADKOWY

przyjmuje wkładki na 4^{1/2}% książeczki oszczędnościowe.

Oddział towarowo-handlowy

załatwia czynności handlowo-komisowe, a zatem: zakupno i sprzedaż zboża, nasion, spirytusu, artykułów pastewnych, sztucznych nawozów i wszelkich innych ziemiopłodów

ODDZIAŁ ZASTAWNICZY

udziela pożyczki na wszelkie kosztowności, jako to: drogie kamienie, perły, złoto i srebro.

(Parter w podwórzu).

Szczotki

do zamiatania ręczne i na drażek, do ścian i sufitów, do portier, kominów, froterowania, bielienia, obuwia, szurowania koni, sukien, zębów, paznogi, uszów, włosów.

Grzebienie z rogu bawolego - -

- - kauczukowe rzadkie i gęste.

Miotły, Miotelki, Piórka, Trzepaczk i Gąbki.

Największy skład u

Alojzego Hübnera

Lwów. Rynek 38.

Kantor wymiany

o. k. uprzyw. galicyjskiego akcyjnego

BANKU HIPOTECZNEGO

kupuje i sprzedaje

wszelkie papiery wartościowe i monety

po najdokładniejszym kursie dziennym, nie licząc żadnej prowizji.

Dr. K. Ostaszewski-Barański

Z krainy stu wysp

Wrażenia z wycieczki po Dalmacji i jej wyspach.
KARTA TYTUŁOWA wykonana przez artystę-malarza p. M. Harasimowicza.

Lwów 1902. Nakładem drukarni M. Schmidta i Sp. Główny skład w księgarni H. Altenberga, Lwów pl. Maryacki.

Dr. K. Ostaszewski-Barański

KRWAWY ROK (1846)

Opowiadanie historyczne.

(Biblioteka Powszechna Nr. 202/3). Cena 1 kor. 20 h.

Dr. K. Ostaszewski-Barański

ROK ZŁUDZEŃ (1848)

Biblioteka Powszechna Nr. 355/9. Cena 1 kor. 44 h. Do nabycia we wszystkich księgarniach i od księgarni nakładowej W. Zukerkandla w Złoczowie.

WSZELKIE KUPONY

wylosowane papiery wartościowe wypłaca bez potrącenia prowizji i kosztów

Kantor wymiany

o. k. uprzyw. galicyjskiego akcyjnego

Banku hipotecznego.

PAROWA FABRYKA

mydła i mydełek toaletowych

pod firmą

STANISŁAW ROŻNOWSKI

W KRAKOWIE

zalożona w roku 1874

poleca swoje znane z dobroci

MYDŁA DO PRANIA

specyalne gatunki

zaopatrzone firmą i markami ochronnymi jak:

Mydło z syrena

Mydło z krakusem

Mydło karawanowe

Nazwy i znaki tych mydeł prawnie zastrzeżone.

Wielki wybór

Mydełek toaletowych

wyrobianych na sposób francuski.

Jako nowość w kraju

Proszek mydlany

z syrena

już w całym świecie zaprowadzony i używany z najlepszym skutkiem.

Ch. Hofstätér ==
== & Spółka

Pierwsza krajowa fabryka
patentowanych hufnali, podkówek
i łańcuchów

w Mogile koło Krakowa.

Telegramy:
Hofstätér ==
== Podgórze.

Konto żyrowe - -
banku austr. węg
Konto czekowe - -
- - - - Nr. 853 433.

Biurow Redakcyi i Administr.
ul. Kopernika 7 parter.

Przedpłata wynosi:

kwartalnie K. 3
półrocznie „ 5—
rocznie „ 10—

Numer poszczególny
kosztuje 1 koronę

OGŁOSZENIA.

1 str. 100 K., 1/2 str. 60 K.
1/4 str. 35 K., 1/8 str. 20 K.
1/16 str. 12 K.

DOBROBYT

PRZEDPŁATĘ
przyjmują: we Lwo-
wie: Administracja
„Dobrobytu ul. Koper-
nika 7 i biuro Sokolo-
wskiej Pasaż Hansma-
na; we Wiedniu:
Haasenstein & Vogler
(Otto Mass) Wuhlfisch-
gasse 10. — Rudolf
Mosse Seilerstätte 2 A.
Adolf Chulawski VI
Getveidemarkt 13.

Czasopismo ekonomiczne, pod redakcją J. K. ZIELIŃSKIEGO.

**Organ Związku Galicyjskich Kas Oszczędności
i „Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego“.**

Wychodzi 5. 15. i 25 każdego miesiąca.

DOM BANKOWY
Kantor wymiany
SOKAL & LILIEN

kupuje i sprzedaje wszelkie papiery wartościowe i waluty zagraniczne po możliwie najskrupulatniejszych kursach, uskutecznia pod takimi samymi warunkami wszelkie zlecenia giełdowe zarówno na giełdzie wiedeńskiej jak i na giełdach zagranicznych, wypłaca wszelkie kupony możliwie bez potrącenia jakiegokolwiek prowizji inkasowej.

INCASSO

weksli i przekazów na wszystkie miejsca w kraju i zagranicą przyjmują

SOKAL & LILIEN

Dom bankowy i kantor wymiany.

Zlecenia z prowincyi załatwiamy odwrotną pocztą.

PRZEKAZY

na Paryż, Londyn, Berlin i inne miejsca zagraniczne wystawiają

SOKAL & LILIEN

Zlecenia z prowincyi wykonujemy odwrotną pocztą.

ZOFIA BIESIĄDECKA,
OSWIĘCIM.

Przez Wysokie o. k. Namieśnictwo koncesyjonowane

Biuro podróży

Zofii - - - - -

- - - - Biesiadeckiej

Oświęcim (Dworzec)

sprzedaje bilety okrętowe I.
II. i III. klasy do AMERYKI
dla parowców pospiesznych,
oraz bilety kolejowe dla kolei
amerykańskich we wszystkich
kierunkach. - - - - -

Ceny ściśle wedle taryf - - -
- - - okrętowych i kolejowych.

➡ Prospekta darmo i oplatnie. ➡

J. AN BROMILSKI

we Lwowie ul. Karola Ludwika (Grand Hotel).

Skład papierów, przyborów do pisania i rysowania

poleca wyrobu krajowego

Księgi buchalteryczne, najrozmaitsze z tekstem polskim, księgi kopjowe etc.

Uskutecznia księgi i druki podług podanych wzorów, papiery listowe i koperty z nagłówkami, stampile, numeratory, pieczątki papierowe, gumowe i t. p.

Ceny niższe! Stałym odbiorcom opust!

Długoletni dostawca Gal. Kasy Oszczędności i innych Instytucyi.

Dnia 18 listopada 1902 roku otwartą została we Lwowie, gmach hr. Skarbka (dawna sala sejm.)

Pierwsza w kraju

fabryka wyrobów z papieru

S. W. Niemojowskiego

Fabryka urządzona podług wzorów największych fabryk zagranicznych, wyrabia:

Koperty, papiery listowe, koronki do kredensów i t. d. — Dotychczasowy dział tutek i bibulek cygaretowych został znacznie rozszerzony.

Zwracam się z prośbą do Urzędów, Instytucyi publicznych, Stowarzyszeń, oraz do wszystkich którym rozwój przemysłu krajowego leży na sercu, by raczyli poprzeć moje przedsiębiorstwo przekonawszy się poprzednio, że wyroby moje tak do ceny, jak i jakości nie ustępują zagranicznym.

Wyroby moje znajdują się na składzie w sklepie przy placu Maryackim l. 8. i mam nadzieję, że niezadługo znajdować się będą we wszystkich sklepach papierowych lwowskich, krakowskich i prowincjonalnych. Cenniki i wzory wysyłam odwrotnie.

S. W. Niemojowski.

Jako dobrą i pewną lokację

poleca:

4% listy hipoteczne

4 1/2% listy hipoteczne

5% listy hipoteczne premiowane

4% listy Tow. kredyt. ziemskiego

4 1/2% listy Banku krajowego

4% listy Banku krajowego

5% obligacje komunalne Banku krajowego

4% pożyczkę krajową

4% galicyjskie obligacje propinacyjne i wszelkie renty państwowe.

nadto poleca: Akcje galic. Towarzystwa elektrycznego; Papiery te sprzedaje i kupuje po najdokładniejszym kursie dziennym,

wszelkie kupony, wylosowane papiery wartościowe
wyplaca

bez potrącenia prowizyi lub kosztów

KANTOR WYMIANY c. k. uprzyw. gal. akc. BANKU HIPOTECZNEGO.

G. k. uprzyw. galicyjski akcyjny

Bank Hipoteczny

Depozyty schowkowe

(Safe Deposit). Za opłatą 50 do 70 koron rocznie, depozytariusz otrzymuje w stalowej kasie pancerniej schowek do wyłącznego użytku i pod własnym kluczem, gdzie b **plecnie a dyskretnie przechowywać** można swoje mienie lub ważne dokumenty. — W tym kierunku poczynił B nk hipoteczny jak najdalej idące zarządzenia. — Przepisy odnoszące się do tego rodzaju depozytów, otrzymać można bezpłatnie w od dziale depozytowym.

Oddział depozytowy

przyjmuje wkładki i wypłaca zaliczki na rachunek bieżący, przyjmuje do przechowania papiery wartościowe i udziela na takowe zaliczki.

Nadto zaprowadzono na wzór instytucyi zagranicznych tak zwane:

Chylewski, Hrubi i Sp.

przedtem

Władysław Niemeksza

**BIURO
TECHNICZNE I ZAKŁAD
INSTALACYJNY**

we Lwowie, ul. Kopernika 1. 15A.

Projektujemy i wykonujemy:
OGRZEWANIA CENTRALNE WENTYLACJE
WODOCIĄGI I KANALIZACJE RUROWĄ
ŁAZNIE, ŁAZIENKI

Wiercenie studzien i ustawianie pomp

Pralnie i susznie mechaniczne

Urządzenia gazowe wszelkich systemów

OŚWIETLENIE

Palaców, Willi, Hoteli i całych miejscowości
gazem powiatowym

patent. naftowym światłem żarowym

„Z N I C Z”

(w miejscowości nie posiadających gazowal).

ZASTĘPSTWA:

PIERWSZEJ CZESKO-MORAWSKIEJ FA-
BRYKI MASZYN W PRADZE.
ZAKŁADÓW ELEKTRYCZNYCH FRANCISZKA
KRZIKZA W PRADZE.
i wielu innych specjalnych fabryk.

Przyjmujemy zamówienia na:
WSZELKIE KONSTRUKCJE ŻELAZNE
MASZYNY, KOTŁY PAROWE TURBINY
WSZELKIE URZĄDZENIA MASZYNOWE
CIEKROCIENIE
CHŁODNIE MECHANICZNE
FABRYKI LODU
CENTRALE ELEKTRYCZNE
GORZELNIE
FABRYKI DROŻDŻY
BROWA I TARTAKI
MŁYNY ZWYKŁE I POMIATOWE, GEGIELNIE
LOKOMOTYBY I MOTORY
gazowe, benzynowe, silnikowe, ropas-
(awiatki i amorykańskie etc).

TELEFON Nr. 834.
Adres telegraficzny: CHYLEWSKI LWÓW.
POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI 8376H.

BIURO TECHNICZNE

F. LORD, Kraków

ul. Floryańska 55.

Telefon Nr. 230.

Skład maszyn, narzędzi i artykułów technicznych
dla wszelkich gałęzi przemysłu.

Zastępstwo Austriackich Zakładów Schukertow-
skich w Wiedniu.

Instalacja elektrycznego oświetlenia i przeniesie-
nia siły, plany, kosztorysy i projekty gratis.

Dostarcza: Maszyny parowe, kotły, motory ga-
zowe i naftowe. Kamienie francuskie i krajowe.
Walce porcelanowe i stalowe Pompy i sikawki.
Węże gumowe i parciane.

Skład i wyłączna sprzedaż oryginalnych rosyjskich
olei smarowych firmy S. M. Schibaef & Co. Oliwę ma-
szynową. Tuszcz Towota. Zastępstwo firmy F. Red-
daway & Co. Ltd. dla pasów oryginalnych „Reddaway”
Pasy skórzane, parciane i gumowe. Paski do szycia
i krupony Płyty i liny gumowe i asbestowe. Przybory
do maszyn (armatury) wszelkiego rodzaju. Liny par-
ciane i druciane. Płótna i papier szmirglowy. Mażnice
i oliwiarki wszelkiego rodzaju. Pokrowce nieprze-
kalkalne. Wszelkie armatury dla urządzeń wodociągo-
wych, łazienek i klozetów. Dzwonki elektryczne i przy-
bory do tychże. Papier szybrowy.

43

Musiałowicz i Janik

we Lwowie ul. 3-go Maja 2.

Skład win i herbat

Pokoje do śniadań

Gorąca kuchnia

Mawior, Porter

Znakomite śledzie pocztowe

-- Marynaty i inne łakocie --

Gabinety dla zebrań z osobnem
wejściem.

TELEFONU Nr. 369.

27

Giovanni Zuliani i Syn

pierwsza krajowa

FABRYKA WYROBÓW CEMENTOWYCH

Lwów, ul. św. Piotra 21. — Telefon nr. 658.

FILJE: Stanisławów Kraków Czernowce
ul. Żarwańska 18. Zwierzyniec 14. Bahnhofstrasse 28.

posadzki weneckie terrazzo granito — płytki maszynowe
z cementu deseniowane do posadzek — betonowe kanały —
rury wodociągowe — sklepienia łukowe — rezerwuary i
muszle — schody — balkony — żłoby — grobowce — oz-
doby budowlane i wszelkie tym podobne wyroby z cementa.
Kosztorysy, cenniki i wzory na żądanie bezpłatnie. Zask-
kowe zamówienia miejscowe i z prowincji usuwane naj-
staranniej, wzorowo i trwale po cenach umiarkowanych.

Cegielnia parowa i fabryka wyrobów
glinianych

„KAROL”

w Polance-Karol

(Przystanek kolei, koło Krosna).

poleca swoje wyroby:

Rurki drenarskie, dachówki czerwona i czarna,
cegłę formową etc. w wielkich ilościach i do-
borowej jakości.

Międzynarodowe Towarzystwo wzajemnej Korespondencyi
Amsterdam (Holandia)

skrzynka do listów 485.

Sankcyonowane dekretem królewskim z dnia 19. czerwca 1899
i z dnia 4. czerwca 1902.

Towarzystwo to umożliwiła swoim Członkom (paniom i panom) wzajemną korespondencyę we wszystkich krajach kuli ziemskiej — w celu rozrywki, ćwiczenia się w językach różnych, wszelkich informacyi, w celach literackich i artystycznych, etc. W razie podróży, członkowie gotowi są do wszelkich wyjaśnień i ułatwień.

Wkładka roczna tylko 6 K.

Statuty i prospekty Towarzystwa otrzymać można na żądanie od sekretarza (Amsterdam Box. 485).

Korespondencyę w języku francuskim, niemieckim i angielskim.

Rok
założenia
1782.

Ces. król. uprzyw.

rafinerya spirytusu
fabryka najprzedniejszych likierów, prawdziwych polskich wódek, rosolisów i rumów

J. A. Baczewski
we Lwowie

c. k. nadworny dostawca

poleca

słynne z dobroci prawdziwe polskie żytnie wódki, likiery i rozolisy.

Spirytus na nalewki
pierwszej próby najlepszej jakości.

„Esprit de vin Marque d'or“

Wysyła w 5 kg. skrzynkach ewentualnie blaszankach pocztą.

Cenniki na żądanie opłatnie.

Handel założony w roku 1789.

Fryderyk Schubath i Sp.

Lwów, Rynek liczba 45.

poleca:

HERBATY

czarne aromatyczne silnie naciągające

Congo Nr. 0	1/2 kg. K. 3 20
„ 1	„ „ 3 80
Souchong Nr. 2	„ „ 4 60
Majowa znakomita	„ 6—
Kaiser cesarska	„ 8—
Najlepsze okruczy herbat 1/2 kg. K. 3—, 3 60 i 4 60	

KAWY

znakomite w smaku aromatyczne

Gwatemala Nr. 5	1/2 kg. K. 1 50
Ceylon dobra Nr. 4	„ „ 2—
„ gruba „ 3	„ „ 2 08
„ przednia Nr. 2	„ „ 2 16
„ najprzedniejsza Nr. 1	„ „ 2 24
„ perłowa	„ „ 2 16
Złota Jawa	„ „ 2 16
Mocca arabska	„ „ 2 16

Jedyna w kraju

Fabryka świec i blichownia wosku.

Świece kościelne woskowe i stearynowe.
Główny skład kwiatów kościelnych.

-- Cenniki szczegółowe na żądanie. --

WYROBY TKACKIE

i najlepszego przedziwa jak najstaranniej wykonane
jako:
Płótna białe zwykłej i prześcieradłowej szerokości

Dymy, Dreliszki, Reżniki, Chusteczki do nosa, Seierki, Obrusy, Serwety, Barchany, Flanely, Szewioty, Pióciénka kolorowe na fartuski, sukienki, bluzki i t. p.

poleca po cenach umiarkowanych

Tkalnica płócien i Skład wysełkowy

Michała Miesowicza

w Korczynie obok Krosna

Ktokolwiek zażąda otrzyma franko cennik i wszelkie możliwe próbki towarów.

Marka ochronna: Kotwica.

LINIMENT CAPSICI COMP.

z Richtera Apteki w Pradze,

uznane powszechnie jako najdoskonalsze bóle usmierzające nacieranie, jest w wszystkich aptekach po cenie 80 szel., Kr. 1.40 i po 2 Kr. do nabycia.

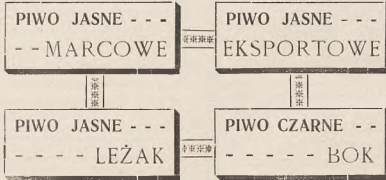
Przy kupnie tego wszędzie ulubionego środka domowego należy przyjmować tylko oryginalne butelki w pudełkach z naszą marką ochronną „kotwica“ z apteki Richtera, wtenczas można być pewnym, że się otrzymało preparat prawdziwy.

• Apteka Richtera pod „złotym lwem“ w Pradze, 1. ulica Elzbiety 5.

Browar Jana Götza w Okocimie

założony w roku 1845

Składy i zastępstwa we wszystkich większych miastach i prowincjach.

Piwo butelkowe eksportowe i bok, „pasteryzowane”, a więc dające się bardzo długo przechowywać, wysłała browar także wprost skrzynkami po 50 i 25 flaszek.

Ústřední banka českých spořitelen Bank Centralny czecheskich Kas Oszczędnosci.

Konto żyrowe banku austro-węgierski. w Pradze, ul. Owocna 15.
Adres dla telegr.: „Sporobanka. Praga”.

Konto Kasy Oszczędnosci 835.312.
Telefon nr. 3081.

Rozpoczął swą działalność z dniem 1 września 1903.

Cel banku:

(§. 5 statutow)

- Nabywanie pretenzji hipotecznych Kas Oszczędnosci;
- Wydawanie listów zastawnych na tego rodzaju nabyte pretenzje hipoteczne.
- udzielanie pożyczek radom powiatowym, gminnym i korporacjom uprawnionym do pobierania dodatków do podatków, o ile ich dochody dają gwarancję dla kapitału i odsetek;
- wydawanie listów zastawnych: losujących się w przeciągu 50 lat na tego rodzaju udzielone pożyczki;
- udzielanie pożyczek w gotówce na dobra ziemskie aż do wysokości dającej pewność pupilarną;
- nabywanie nieruchomości na cele towarzyszywa, jakoż w drodze egzekucji na pokrycie należności;

Od 1. września począwszy

przyjmujemy także wkładki prywatne w miarowiec w myśl statutow do 6 milionów ko on i oprocentowujemy je:

Kwity kasowe		Książeczki wkładowe	
3 1/2%	30 dniowe	3 1/2%	wypowiedz. 60 dniowe
3 1/2%	30 "	3 1/2%	" 90 "
3 1/2%	60 "	4%	" 180 "

Eskomt weksli instytucji finansowych

jak najtańszej.

Kupno i sprzedaż papierów wartościowych.

Pożyczki na papiery wartościowe za niskim procentem bez doliczenia prowizji i kosztów administracji.

Wkładki pieniężne Instytucji finansowych oprocentowujemy jak najlepiej na korzystnych warunkach wypowiedzenia.

Pożyczki gminom i korporacjom na najlepszych warunkach.

Cel banku:

(§. 5 statutow)

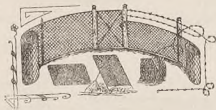
- w związku z innymi przez statut dozwolonymi interesami przeprowadzanie parcelacji, komasacji i sanacji posiadłości ziemskich;
- udzielanie pożyczek i zaliczek na księżeczki austr. Kas oszczędnosci iakoz na papiery wartościowe, które Kasom oszczędn. nabyć wolno;
- kupno i sprzedaż efektów na rachunek własny i obcy;
- przymiowanie w prz. chowanie i zarząd rzeczy wartościowych;
- eskomt i reeskomt weksli opatrzonych przynajmniej z 2 dobrymi podpisami;
- pośrednictwo w przenoszeniu pretenzji z jednej Kasy oszczędnosci do drugiej;
- przymiowanie wkładek na rachunek bieżący, albo na książeczki wkładowe, względnie kwity kasowe.

Interesa spekulacyjne zupełnie wykluczone. — Dla pobratymczych polskich kas oszczędnosci specjalne korzyści. — Listy zastawne i obligi banku mają pewność pupilarną. Blizsze warunki i zapytania u

Dyrekcji.

Józef Gorecki

Premiowana fabryka
mebli, konstrukcyi żelaznych,
i wyrobów ornamentalnych kutych
w Krakowie, ul. Wawrzyńca 1. 26

wykonuje wszelkie roboty ornamentalne, kute,
konstrukcyjne, budowlane, łożka żelazne i ple-
cionki z drutu

a z tych ostatnich:

drutowe kraty do ogrodzenia ogrodów,
lasów, podworców, zwierzyńców itp.

Siatki do przesywywania piasku i ochronne do okien

Ceny przystępne, kosztorysowe

Adres telegramów:

Gorecki, fabryka Kraków
Telefon Nr. 277.

Cenniki na żądanie odwrotnie się przesyła.

Plany amortyzacyjne
pożyczek we wszelkich kombinacjach po możliwie
najniższej cenie, z sekcją matematyczną, wykonuje
WINCENTY ZALEWSKI
urzędnik Kasy Oszczędności
w Przemyślu

Sery krajowe w największym wyborze
poleca

Mleczarnia Przeworska

Lwów

plac Smolki 1. 5. — ul. Hetmańska 1. 8.

Od Administracyi

Pismo nasze wychodzi regularnie 5. 15. 25-go
każdego miesiąca. Wysyłka skuteczną bywa
również jak najregularniej

Upraszamy zatem uśmiele wszystkich naszych
Pt. Odbiorców by **natechmiast** reklamowali w ra-
zie gdyby jeden z poszczególnych numerów „**Dobro-
bytu**“ Ich nie doszedł.

Prosimy również o nadesłanie przedpłaty
celem ustalenia nakładu.

BANK MELJORACYJNY ---

ulica Kopernika Nr. 1. — I. p.

(nad apteką Mikolasza).

wykonuje wszelkie prace meljoracyjne,
jako to: zdjęcia planów, wygotowania
kosztorysów do drenowania pól, nawo-
dnienia i odwodnienia łąk, budowy ro-
wów, kanałów, dróg, szos, kolejek etc.,
etc. i poleca się do praktycznego prze-
prowadzenia powyższych prac.

**Finansowanie skutecznie się
podług każdorazowej szereg-
owej umowy.**

W razie już gotowych planów,
nastąpić może na podstawie tychże,
wykonanie pracy.

Akcyjny
Bank Związkowy
dla stow. zarobkowych i gospodarczych
we Lwowie,
przy ulicy Trzeciego Maja 1. 7.

złatwia następujące interesy:

- 1 Eskontuje i reeskontuje weksle stowarzyszeń za-
robkowych i gospodarczych, a w miarę zapasów
gotówki także przedsiębiorstw i osób prywatnych.
- 2 Udziela pożyczek na zastaw papierów wartościowych,
w warunkach obowiązujących w Banku Austro-
węgierskim.
- 3 Przyjmuje od stowarzyszeń i osób prywatnych **lo-
kacje w rachunku bieżącym** za oprocento-
waniem **cztery (4%)** od sta i wypłatą do 2000 K.
bez wypowiedzenia — lokacje wypowiedzalne w 90
dniach oprocentowuje po cztery i pół (4 1/2%) od sta.
- 4 Zakupuje i sprzedaje wszelkiego rodzaju **efekta
wartościowe, monety, dewizy** i zagraniczne
przekazy pieniężne na rachunek własny lub ko-
misowo.
- 5 Pośredniczy i bierze udział w zakładaniu przedsię-
wzięciach przemysłowych i handlowych tworzonych
przez spółki zarobkowe i gospodarcze.

Godziny urzędowe od 9 do 1/2 2 w południe.

Galicyjska Kasa Oszczędności we Lwowie

podaje niniejszem do powszechnej wiadomości, że

a) począwszy od dnia 1-go stycznia 1904 r. ustanawia oprocentowanie po 3-6 od sta, tak od nowych wkładek, jak i dokładek na książeczki 3-75 procentowe.

b) **począwszy od dnia 1-ga lipca 1904 r. obniża oprocentowanie 3-75 procentowych książeczek na 3-6 od sta.**

Oprocentowanie dawnych 4-procentowych wkładek pozostaje na razie bez zmiany.

Równocześnie zostaje zniżonym procent od nowych, po tem ogłoszeniu udzielonych pożyczek hipotecznych na dobra ziemskie na 4-5 od sta, a na realności miejskie na 4-75 od sta.

Pierwsze galicyjskie

Towarzystwo akcyjne dla fabrykacji śrub, nitów i muterek
w OŚWIĘCIMIU

Nity do kotłów, nity do spajania blachy i obręczy beczkowych. Naśrubki (muterki). Śruby do kryz z naśrubkami; śruby do kół, zawiasów i pługów; śruby do rusztowań; śruby żelazne i mosiężne do drzewa oraz wszelkie artykuły działem śrub objęte.

Materyały do przymocowania szyn kolejowych, jak śruby łubkowe, gwoździe śrubowe, pierścienie, uchwyty i t. p.

Gatunek wyborowy.

Ceny niskie.

A. KRZYSZTOFOWICZ

Lwów, Hotel George'a.

Firanki, Story, Bonne femme, Brise-bises. Materye na meble. Portiery. Dywany angielskie, krajowe i orientalne. Sukna do wyścielania podłóg.

Futerka, poduszki, kapy, serwety i t. p.

Nowości!

Wybór wielki!

BANK ROLNICZY we Lwowie

dostarcza najtaniej i pod najdogodniejszymi warunkami

PLUGI jedno- i wieloskibowe z fabryki BRACI EBERHARDT w Ulmie.

SIEWNIKI do zboża, nasion i nawozów

CENTRYFUGI KAYSERA

NAJNOWSZE PAROWNIKI - - - -

- - - - - „**REFORMA**“

MOTORY benzynowe i spirytusowe
LOKOMOBILE, MŁOCARNIE, MŁYNIKI

oraz inne **MASZYNY ROLNICZE** - -

FABRYKA WÓD MINERALNYCH SZTUCZNYCH i SPECYJALNYCH LECZNICZYCH pod firmą

--- -- K. Rząca i Chmurski --- --

w Krakowie, ul. św. Gertrudy 1. 4

29

wyrabia pod kontrolą komisji Przemysłowej Towarz.

Lek. Krak. polecone przez toż Towarzystwo

WODY MINERALNE

odpowiadające składem chemicznym wodom: BIŁIŃSKIEJ, GIESHUBLERSKIEJ, SELTERSKIEJ, VICHY, MARIEN-BADZKIEJ, HOMBURG, KISSINGEN. tudzież **SPECYJALNE LECZNICZE** jak: Iltowa, bromowa, jodowa, żelazista, kwaśna oraz **wody lecznicze normalne** z przepisu prof. JAWORSKIEGO.

Sprzedaż częstkowa w aptekach i drogueryach. Cenniki na żądanie franco.

Główny skład we Lwowie w aptece J. Wewiórskiego Halicka 5.

Międzynarodowe przedsiębiorstwo handlowe

(Szczególnie z Rosyą).

N. KATZNER

Dom spedycyjny i komisowy w Podwoleczyskach, Wołoczyskach, Brodach i Radziwiłowie.

Stale taryfy przewozowe (Stawki) do Rosyi i z Rosyi wraz z wszelkimi kosztami oraz fachowe ocenie.

Poleca wyroby z kamienia porfirowego: płyty posadzkowe, klocki brukowe, nagrobki, schody, cokie i piramidy, bruki i toczydła (t. zw. Trembowelskie) z własnych kamieniołomów po umiarkowanych cenach.

Wywóz wolny drzewnej i desek na skrzynki do jaja.
Adres: N. Katzner w Podwoleczyskach.

44.

PRZEMYSŁ KRAJOWY.

Towarzystwo lwowskich szewców „KRAJ“

poleca

Własne wyroby różnorodnego obuwia ręczną za trwałość i elegancję.

Na składzie zaopatrzenia obite.

Zamówienia wykonują się najdokładniej w jak najkrótszym czasie.

Z prowincyi wystarczy przystanie bucika na miarę.

Sklep znajduje się we Lwowie przy ul. Akademickiej 1. 12.

naprzeciw pomnika Kornela Ujejskiego.

Pierwsza galicyjska fabryka wszelkiej bielizny

WIKTORA SEDLACZKA

we Lwowie, plac Kapitulny 3. — poleca po najniższych a stałych cenach:

Bieliznę męską
Bieliznę damską
Bieliznę dla dziewcząt i chłopców
Bieliznę dla niemowląt
Bieliznę dla hoteli, restauracyi, szpitali i innych zakładów.
Kołdry materace sienniki

Welnę owczą i watę.
Pierze i puch.
Całe wyprawy ślubne i dla niemowląt.
Utrzymuje na składzie krajowe i zagraniczne płótna, natrycia stołowe, ręczniki, ściěrki, chustki do nosa.

Schrolla szytony, szyrtyngi, dymy, kretony, batysty, barchany, piki.
Kołnierze, manszety krawaty, szelki.
Skarpetki i pończochy.
Wszystkie dodatki do bielizny.

Wszystkie zlecenia wykonuje najrzetelniej.

Próbki i cenniki na żądanie.

W cierpieniach

reumatycznych - - - -

- - gośćcowych i pokrewnych

najlepiej przez WP. lekarzy poleconym
środkiem jest

„Sapomenthol“

(Maść Sapomentholowa)

wyrobu aptekarza

Eugeniusza Matuli w Radomyślu
koło Tarnowa.

Dość można po cenie za mały słoik 1-40,
za duży 5 koron, w każdej aptece jakoteż
wysyłką wprost za zaliczką.

Ostrzega się przed naśladownictwami! Pra-
wdziwy tylko w oryginalnem opakowaniu.
Nazwa, opakowanie, marka ochronna pra-
wnie zastrzeżone. Najwyższe odznaczenie
z wystaw w Paryżu, Londynie, Marsylii
i Wiedniu. Dyplomy honorowe i medale
złote

Apteka i Laboratorium chem.-farm.
Eugeniusza Matuli

w Radomyślu koło Tarnowa.

45

W SYFONACH

PILZNER i BAWAR polecają

MUSIALOWICZ & JANIK

Lwów, Trzeciego Maja 2.

Dra Sedlitzky'ego

patentowane

Tabliczki do kąpeli

oraz

sole sodowe

z c. k. Salin w Mallein

służą do wygodnego i taniego sporządzenia

naturalnych kąpeli leczniczych

jakoto: *soolowych, sosnowych, siarcza-
nych, żelaznych, z kwasem węglowym,
żelazistych (Moor), z namulcem siarcza-
nym (Ischl), z kwasem węglowym a la
Naheim.*

Nowel „APHOR“ Nowel

dozowane kąpiele z kwasem węglowym, systemu
Dr. Fische. System obejmuje 20 systematycznych
dozowanych kąpeli z kwasem węglowym.

Pastyłki inhalacyjne-soolowe

z eterycznym olejkiem sosnowym lub bez.

Dla lekarzy klinik, sanatoryjów, zakładów ku-
racyjnych, dyrekcyj i t. p. prospekty, wzory
i znaczony opust.

Adres: Dr. SEDLITZKY Hallein

obok Solnogradu (Salzburga)

skład wysła się do wszystkich miejsc nie posia-
dających na składzie tych kąpeli po oryginal-
nych cenach franco. 47

Mieczysław Jankowski

GŁÓWNY SKŁAD

nasion i roślin

we Lwowie, plac Bernardyński 1. 2 A.

poleca

specjalny skład wienców grobowych metalowych, świe-
żych i zasuszonych.

Bukiety weselne, imieninowe, balowe po najtańszych
cenach we Lwowie.

Mieszanka dla ptaków tylko 35 ct. 1 kg.

Medal srebrny.

Medal państwowy.

Pracownia rusznikarska

SZADKOWSKI & KOPCZYŃSKI

We Lwowie .1. Batorego 20.
(Hotel Saski)

Wyrabia broń myśliwską wszel-
kich systemów oraz przyjmuje
reperację wykończając z najwię-
kszą dokładnością po nader ni-
skich cenach.

28

Ruble, Marki, Franki

i wszelką inną mo-
netę zagraniczną
kupuje i sprzedaje
najkorzystniej

SOKAL & LILIEN

Dom bankowy i Kantor wymiany.

Centralne ogrzewanie i wentylacje

wszelkich systemów

WODOCIĄGI I KANALIZACYE

pompy, klozety, łazienki, łaźnie, mechan.
pralnie i suszarnie

oświetlenie gazowe

projektuje i wykonuje

Inż. LEONARD NITSCH i Ska

Biuro techniczne i Zakład instalacyjny

w Krakowie, ul. Kolejowa 18, parter.

Adres telegraficzny: Leonard Nitsch - Kraków.

Kosztyorysy
bezpłatnie.

Najlepsze referencje z do-
tychczas wykonanych robót.

Telefon
Nr. 385.

Popierajmy przemysł swojski a wzrośniemy w siłę!

Główny skład lamp i bronzów z fabryki polskiej
Jana Serkowskiego w Warszawie, tudzież skład
niezapalnej nafty krajowej

pod firmą

Piotra Miączyńskiego zięć

Stanisław Strzałkowski

we Lwowie, plac Halicki I. 14.

poleca

Lampy naftowe, salonowe, gabinetowe do pokoi jadalnych,
biurowe jakoteż różne przybory do lamp.

Palniki żarowe, bronzы kościelne i dekoracyjne. Świe-
czniki do oświetlenia gazowego i elektrycznego. Wyroby gal-
wanoplastyczne, oraz wszystkie przybory w zakres oświetlenia
wchodzące.

Ceny jak najtańsze zaś przy zamówieniach większych od-
powiedni rabat.

Jedynе źródło najlepszej nafty krajowej z rafinerji hr.
Adama Skrzyńskiego w Libuszy tak do sprzedaży hurtownej ja-
koteż drobiazgowej. Posyłka do domu począwszy od 5. litrów.

Nafta do palników żarowych.

Oleje mineralne i smarowidła wszelkiego rodzaju.

Mydła gospodarskie i toaletowe

Wypierajmy przemysł niemiecki!

Szkoła sztuki stosowanej i robót ręcznych

Lwów, ul. Gołębia 1. 12 (Willa Pałatyn).

PROGRAM 1-go ROKU SZKOLNEGO.

I-szy KURS. Dział haftów. Roboty krzyżkowe, szydełkowe, drutowe, deskowe, podwlekane, siatkowe, haft Janina [Dział sztuki stosowanej. Malowanie na drzewie, atlasie, aksamencie, płótnie gobelinowym, jucie, plastyczo (Plastin Malerei).

II-gi KURS. Dział haftów. Haft arabski, biały, złotem i srebrem, roboty mereszkowe, Koronki irlandzkie trudniejszej, roboty kilimowe, w ażane, smyrneńskie igłą zwykłą, smyrneńskie igłą maszynową „Daisy“, pasmanterijne, oraz inne roboty artystyczne i nowe u nas mniej znane lub jeszcze zupełnie nie wprowadzone.

Dział sztuki stosowanej. Wypalanie na drzewie, skórze, aksamencie, głębokie (Tiefbrand), malowanie na porcelanie, szkłe, plastyczne (Plastin Malerei).

Nauka odbywa się z reguły 5 razy tygodniowo (Poniedziałek, Środa, Piątek) od 10—12 przedpołudniem. Opłata miesięczna z góry 20 K. I w tych samych dniach od 3—5 (w zimie od 2—4) popołudniem. Opłata miesięczna tak samą jak za naukę ranną 20 K. Opłata za naukę ranną i popoł. miesięcznie z góry 32 K.

Osobne lekcje uzupełniające dla wstępujących w ciągu kursu, lekcje dla pojedynczych osób i lekcje korespondencyjne (listowne) według osobnej umowy.

CHARLES CABOS

WIEDENSKA FABRYKA CIĄSTEN (CAKES) I BISZKOPTÓW

CIĄSTKA Z SOMATOZY

Główna wytwórnia:
WIEN, Mariahilf,
Gumpendorferstrasse Nr. 55.

Składy: WIEN,
Stadt, Kärnthnerstrasse 37.
Stadt, Am Hof 5.

Wzmacniający, szybkie zastępstwo dający środek spożywczy.

Można je spożywać do wina, herbaty, ciokolady, kawy lub mleka. Podnieca w sztywnym śpiączki, na zjadawczą, smaczno i łatwo strawno. Do nabycia we wszystkich aptekach i składach aptecznych.

41 Pierze gęsie!!

nowe niedarte $\frac{1}{2}$ kg. szarego 15 ot.
nowe darte $\frac{1}{2}$ „ białego 30 „
„ „ $\frac{1}{2}$ „ szarego 35 „
„ „ $\frac{1}{2}$ „ białego 50 „

przysyła począwszy od 5 kg. i wyżej za pobraniem pocztowym

J. MALDEK
w Pradze, Tyńska 17.

Bilety wizytowe

Zakład artyst.-litograficzny i drukarnia

zaproszenia ślubne i balowe, ksiegi bankowe, książeczki oszczędności, nagłówki na listy i faktury, koperty, etykiety, cenniki, fotografie i wszelkie roboty artystyczno-litograficzne wykonuje wzorowo i na czas oznaczony

PILLERA i SPÓŁKI

Lwów, ul. Łyzakowska 3.

Wszelkie zamówienia przyjmuje, informacji udziela wyłącznie

N. Brandler

Lwów, Jagiellońska 15.

Jedyne zastępstwo dla Galicji i Bukowiny.

Słabość męską

skutki szczególnej tajnych grzechów młodości oraz innych nadużyć niszczących zdrowie, jak pewno i trwale usunąć, i ocała jedynie w licznych wydaniach rozpoznać, wspaniała książka ilustrowana

Dra Retau'a

Ochrona własna

Cena wydania polskiego: 1 zł.

Cena wydania niemieckiego: 2 zł.

Tysiąc znalazło w niej objaśnienie swych cierpień a za użyciem kuracji w książce tej zaleconej, zupełnie swą siłę męską. Za nadesłaniem franco należytości, otrzyma się książkę w kopercie przez Verlage-Magazin Leipzig, Neumarkt w Niemczech.

PRAWDZIWIY
HOLENDRSKI

„Lemon Squash“

jest napojem orzeźwiającym i odświeżającym bardzo zdrowym, bez zawartości alkoholu.

Brak napoju podniecającego a zarazem nie działającego szkodliwie uprawiająco od dawna uczu się dawał.

Opierając się na poszukiwaniach czynionych już w innych krajach, wynalazłem preparat, który po większej części składa się z cukru najlepszej jakości gotowanego na cytrynach soczystych. Rozcieńczony w 5—7 krotniej ilości wody wydaje ten preparat bardzo zdrowy napój, który szczególnie podczas upałów w porze letniej zalecić można.

Flaszka litrowa

„Lemon Squash“

kosztuje wraz z cłem kor. 6 i jest bardzo wydatną a tem samem tanią.

Flaszka litrowa wystarczy na sprowadzenie mniej więcej 50 szklanek napoju. Proszę tylko spróbować.

Wysyłka za poprzedniem pobraniem należytości.

Adres:

Hugo Eugen WINKLER

Zwickau in Sachsen.

PRZEDNIE SIATKI ŻAROWE
do oświetlenia gazowego

100 sztuk K. 22 — 50 sztuk K. 11-20

franko wraz z cłem

za nadesłaniem należytości wysyła

Hugo Eugen Winkler

Zwickau in Sachsen.

Za nadesłaniem

Marek 3.50 (Koron 4.15)

(także w znaczkach pocztowych)

wysyłam franko pierwszej jakości, nikłowane patenty

Przyrząd do wentylacji pokoi!

Hugo Eugen WINKLER

Zwickau in Sachsen.

PATENTY

dla wszystkich krajów wyrobła

Inżynier M. Gelbhaus

zaprzyśnięzony rzecznik patentów

Wiedeń VII., Siebensterngasse Nr. 7.

na przeciw c. k. Urzędu patentowego.

Jedyny rzeczywisty importeur herbaty!

Handel herbaty chińskiej

EDMUNDA RIEDLA

we Lwowie, ulica Teatralna liczbą 3.

Druga kamienica od placu Marjałkiego.

pełna

HERBATĘ

zbioru majowego bezpośrednio z Chiny sprowadzoną, ciemno naciągającą a wybornym smakiem i aromatyczną wonią

1/2 kilo:

Congo czarna	1 Nr. 1.00
Souchong czarna	3 2.—
Kaysow czarna	4 3.—
Melange de Londres	5 4.—
Pecco kwintowej	6 3.—
„ Karawanowej	7 4.—
„ najlepszej.	8 3.—
Gumpowder ziel. pert.	9 3.—
„ „	10 4.—
Wysiewki herbaelane	1.30
„ z najlepszych her.	1.90

poleca najlepsze gatunki

KAWY

o smaku czystym i aromatycznym, które rozsyła franco, opłacone do każdej stacyi pocztowej 2/3 kilo w woreczku:

Jam ciska	7.— 1/2 ki. — 70
Santos	7.50 „ — 80
Portorico	8.55 „ — 86
Cuba gmo ciarlista	9.20 „ — 90
Ceylon zielona	9.50 „ — 1.—
„ „ przednia	10.— „ 1.04
„ „ grubo ziar.	10.50 „ 1.08
„ „ perlowa	10.60 „ 1.08
Mocca arab. arom.	10.50 „ 1.08
Jawa złota	10.50 „ 1.08

Ceny herbaty oznacza się na 1/2 kilo w paczkach po 1/23 1/23 1/2 kilo.

Opakowania nie hozy się. — Zamówienia z prowincyi wysyła się odwrotną pocztą.